Сёння ў пасёлку Шчомысліца Мінскага раёна адкрываецца выстава «Белагра-2019». Сваю прадукцыю і новыя навукова-тэхналагічныя распрацоўкі прадэманструюць каля 600 кампаній з 29 краін свету.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

Народная Воля

№ 43 (4398)

4 чэрвеня 2019 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Кучма вяртаецца...

Палітык зноў будзе прадстаўніком Украіны на перамовах трохбаковай кантактнай групы ў Мінску. Пра гэта прэзідэнт Украіны Уладзімір Зяленскі заявіў на брыфінгу 3 чэрвеня. Найбліжэйшая сустрэча кантактнай групы прызначана на 5 чэрвеня.

БЕЗ РУЖОВЫХ АКУЛЯРАЎ

Аляксандр КЛАСКОЎСКІ, спецыяльна для «Народнай Волі»

За чаем у Сочы ўжо не дамовішся

У нядзелю ў Мінск прыбыў новы расійскі амбасадар Дзмітрый Мезенцаў. Ён ужо даў зразумець, што будзе працаваць у болей лагодным стылі, чым яго папярэднік Міхаіл Бабіч.

Але, мяркую, гэта толькі гульня ў кепскага і добрага следчых. Лінія Масквы застаецца ранейшай. Яна працягвае дзейнічаць у духу снежаньскага ўльтыматуму Мядзведзева. Тады расійскі прэм'ер паставіў пытанне рубам: або "прасунутая інтэграцыя", або, калі Мінск абірае "кансерватыўны варыянт", рэзка скарачаем эканамічную дапамогу.

Сёння ўжо відавочна: Аляксандр Лукашэнка абраў менавіта кансерватыўны варыянт. Бо ў іншым выпадку пад маркай дабудовы Саюзнай дзяржавы будзе проста зруйнаваны беларускі суверэнітэт. Дастаткова згадзіцца на адзіную валюту – і паглынанне нашай эканомікі стане толькі справай тэхнікі.

Магчыма, гэта адзін з пунктаў, па якіх пазіцыі бакоў прынцыпова разыходзяцца. Напружанне расце. Прайшло амаль што паўгода, як была створана супольная працоўная група ў пытаннях інтэграцыі, але беларуская і расійская часткі гэтай групы так і не здолелі пакуль што сесці за агульны стол.

І не дзіва. Спецыфіка двухбаковых адносін, вытворная ад прыроды аўтарытарных рэжымаў, такая, што напачатку сысціся на прынцыповых рэчах мусяць два кіраўнікі. А між імі дыялог, паводле неафіцыйных звестак, зусім не клеіцца.

І тут усё зразумела. У маскоўскім сцэнарыі дабудовы Саюзнай дзяржавы кіраўніку Беларусі апрыёры адводзіцца другая роля, што яго, самі разумееце, ніяк не задавальняе. Звыш таго, ён ні на каліва не паверыць маскоўскім гарантыям бяспекі.

Таму перспектыва не бліскучая: Крэмль будзе ціснуць, Лукашэнка – супраціўляцца, тапіць "прасунутую інтэграцыю" ў перамоўным балоце.

Тое, што беларускае кіраўніцтва ўперлася рогам, – факт станоўчы. Але сказаўшы "а", варта сказаць і "б". А таксама "в", "г", "д" і далей па алфавіце. Бо шмат на якіх кірунках умацавання суверэнітэту конь не валяўся.

Мала шчоўкаць бізуном ды патрабаваць, каб урад забяспечыў дыверсіфікацыю знешняга гандлю. Колькі ні нагружай МЗС задачай прасоўваць на ўсе рынкі айчынны тавар, ён там не пойдзе са свістам, калі не будзе канкурэнтаздольны.

А канкурэнтаздольнасць не падвысіш казённай мадэрнізацыяй. Вунь паспрабавалі так узняць цэментную галіну: патрацілі прорву грошай, а кан'юнктура тым часам змянілася, і падобна на тое, што той цэмент, прычым не самы танны па сабекошце, нікому ў такіх аб'ёмах не патрэбны.

Між тым дзяржава працягвае ўбухваць грошы (нядаўна падпісаны ўказ №181), цяпер ужо – каб падтрымаць на плыву тыя закрэдытаваныя па вушы цэментныя заводы. Няўжо мы такія багатыя, каб пускаць на вецер мільярды?

Карацей, у эканоміцы мусяць весці рэй не чыноўнікі, а гаспадары. І годзе ўжо баяцца той прыватызацыі. Горай, чым пры шчоўканні адміністрацыйнай пугай, дакладна не будзе.

Патрэбны дадатковыя крокі насустрач Еўропе. Важным сімвалічным жэстам мог бы стаць мараторый на смяротнае пакаранне. Для еўрапейцаў гэта тэма трапяткая, і беларускае кіраўніцтва мае шанец паказаць тут прагрэсізм без рызыкі, што сістэма пахіснецца.

Але самае важнае – перастаць бачыць ворагаў у нацыянальна свядомай частцы грамадзянскай супольнасці, незалежных медыях. Мяч на баку ўлады. Трэба адкідаць страхі, забабоны ды пачынаць грамадскі дыялог. Прычым не імітацыйны, як гэта спрабуюць зладзіць на некаторых пляцоўках цяпер, а сапраўдны.

Сёння наверсе загаманілі пра новую Канстытуцыю. Аднак канкрэтыкі няма. Крытыкі ўлад падазраюць, што рыхтуецца нешта падступнае: ці то сямігадовы тэрмін для прэзідэнта з абнуленнем адліку (тады выбары можна аднесці недзе аж на 2026 год), ці то нават ціхая здача незалежнасці.

Каб не пладзіліся чуткі, варта было б як мага хутчэй абнародаваць канцэпцыю канстытуцыйных змен і падключыць да абмеркавання шырокую грамадскасць.

А як па мне, дык і цяперашняя Канстытуцыя не замінае змяніць, дэмакратызаваць унутраную палітыку. У дзейным Асноўным законе ўсё прыгожа напісана аб правах ды свабодах. Застаецца толькі даць іх у рэале. Разумею, што цудаў не будзе, у кіроўнай вярхушкі вялікія фобіі. Аднак трэба пачынаць.

Так, свядомы, палітычна актыўны народ напружвае любую ўладу. Але менавіта крытычная маса свядомых грамадзян ёсць найлепшая гарантыя суверэнітэту. Пытанне ў тым, што на першым плане ў высокага начальства – асабісты інтарэс ці нацыянальны. Зрэшты, калі сюды прыйдзе Масква, то і з тутэйшымі вялікімі шышкамі яна цырымоніцца не стане.

А зараз выкручванне рук працягнецца, як бы галантна ні паводзіў сябе новы расійскі амбасадар. І самай вялікай памылкай для беларускага кіраўніцтва будзе спадзеў, што зноў пашэнціць разрульваць сітуацыю адзін на адзін з Пуціным дзе-небудзь у Сочы за чаем.

ЧУЛІ?

Славакія зацікаўлена ў беларускіх медыках

Беларусь наведвае кіраўнік Нацыянальнай рады Славацкай Рэспублікі **Андрэй Данко** – другая асоба ў краіне пасля прэзідэнта.

Учора ён сустрэўся са сваім беларускім калегам – старшынёй Палаты прадстаўнікоў **Уладзімірам Андрэйчанкам**. На сёння запланавана сустрэча з Аляксандрам Лукашэнкам.

Эканамічныя стасункі са Славакіяй у Беларусі, можна сказаць, сціплыя: летась агульны тавараабарот паміж краінамі склаў 218 мільёнаў долараў. Зразумела, што бакі зацікаўлены яго нарошчваць. Таксама кіраўнік славацкага парламента заўважыў, што хацеў бы бачыць значна больш беларусаў у сваёй краіне.

«Апошнім часам шмат украінцаў працуюць у Польшчы. А мы хацелі б, каб больш беларусаў працавалі ў Славакіі. Найперш зацікаўлены ў вашых урачах, чыя высокая кваліфікацыя нам добра вядома. Ахова здароўя і адукацыя – дзве прыярытэтныя галіны, дзе супрацоўніцтва хутка магло б даць плён», – адзначыў Андрэй Данко.

ГАЗЕТА – ЧЫТАЧЫ

Афарміць падпіску на «Народную Волю» можна і праз інтэрнэт

Так, шаноўныя прыхільнікі "Народнай Волі", цяпер у вас ёсць магчымасць афарміць падпіску непасрэдна дома. Заходзіце ан сайт Belpressa.by і праводзіце аплату праз сістэму "Расчет" (АРІП).

Пры гэтым заўважым: тэрмін афармлення падпіскі праз інтэрнэт на ліпень–снежань 2019 года – да 20 чэрвеня.

Вядома ж, застаецца і традыцыйная форма падпіскі. Толькі майце на ўвазе: каб не застацца без любімай газеты з 1 ліпеня, вам неабходна зазірнуць у любое паштовае аддзяленне да 26 чэрвеня. Спецыялізаваныя пункты "Белсаюздруку" будуць прымаць плату за падпіску на ліпень да 23 чэрвеня.

Нагадваем: у бліжэйшыя месяцы Беларусь чакаюць вялікія падзеі. На старонках "Народнай Волі" яны знойдуць аператыўнае і аб'ектыўнае адлюстраванне. Таму застанёмся разам і ў другім паўгоддзі!

Калі хочаш лепшай долі –
Дапамажы "Народнай Волі".
У свеце ПРАЎДЫ жыць імкніся,
На газету падпішыся!

РЭДАКЦЫЯ.

АКТУАЛЬНАЯ ТЭМА

Ці будуць мужчыны сыходзіць на пенсію ў 60 гадоў?

Вясной гэтага года актывісты Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада) накіравалі ў Міністэрства працы і сацыяльнай абароны свае прапановы наконт зніжэння пенсіённага ўзросту для мужчын. "Народная Воля" пацікавілася, як адрэагавалі чыноўнікі на ініцыятыву.

Сацыял-дэмакраты лічаць, што разбежка паміж сярэдняй працягласцю жыцця мужчын і жанчын у Беларусі празмерна высокая і складае ў сярэднім каля 12 гадоў. Мужчыны жывуць на пенсіі значна менш за жанчын. Гэта, можна сказаць, з'яўляецца дыскрымінацыяй мужчынскай часткі насельніцтва.

"У развітых краінах лічыцца нармальным, калі сярэдняя разбежка ў працягласці жыцця мужчын і жанчын складае 4,5 года, – гаворыць старшыня БСДП **Ігар Барысаў**. – *Калі разбежка большая, то гэта ўжо праблема, і варта прымаць дадатковыя праграмы па павелічэнні працягласці жыцця мужчын. У нас гэта не робіцца. Акрамя таго, пенсіённы ўзрост мужчынам быў падвышаны з 60 да 63 гадоў. Гэта ўсё выглядае так, нібы дзяржава не хоча плаціць пенсіі і скідвае з сябе цэлую мэтавую групу, якая складае больш за 46 працэнтаў грамадзян краіны.*

Сацыял-дэмакраты акцэнтуюць увагу на тым, што традыцыйна ў развітых еўрапейскіх краінах жанчыны і мужчыны сыходзяць на пенсію ў адным узросце. Улічваючы беларускія асаблівасці, выхад на пенсію, паводле меркавання актывістаў БСДП, у Беларусі мусіць адбывацца для жанчын ў 58, а для мужчын у 60 гадоў".

Але ў Міністэрстве працы і сацыяльнай абароны на гэты конт свая пазіцыя.

"Усталёўваючы ўмовы пенсіённага забеспячэння, у прыватнасці межы пенсіённага ўзросту, любая дзяржава сыходзіць са сродкаў, наяўных на выплату пенсій, – адказала на партыйны зварот начальнік галоўнага ўпраўлення пенсіённага забеспячэння **Наталля Мурашкевіч**. – *Правы дзяржавы на самастойнае вырашэнне гэтых пытанняў прызнаецца і міжнароднымі арганізацыямі.*

У Рэспубліцы Беларусь пры прыняцці рашэння аб павышэнні пенсіённага ўзросту ўлічаны не толькі статыстычныя і прагназуемыя паказчыкі аб сярэдняй чаканай працягласці жыцця, але і сацыяльна-дэмаграфічная сітуацыя (суадносіны колькасці пенсіянераў і колькасці работнікаў – плацельшчыкаў узносаў, з паступленняў якіх фінансуецца выплата пенсій), а таксама фінансавыя магчымасці бюджэту Фонду сацыяльнай абароны насельніцтва.

З улікам сукупнасці гэтых фактараў, падстаў для рэалізацыі прапановы аб вяртанні для мужчын 60-гадовага агульнаўстаноўленага пенсіённага ўзросту не маецца.

У цэлым адзначым, што ў Рэспубліцы Беларусь дыскрымінацыі грамадзян у пенсіённай сферы ў залежнасці ад полу не ўгледжваецца. Мужчыны і жанчыны карыстаюцца роўнымі правамі на прызначэнне працоўнай пенсіі па ўзросце пры выкананні ўмоў, устаноўленых заканадаўствам (артыкулы 21, 22 і 47 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь). Дасягненне агульнаўстаноўленага пенсіённага ўзросту, прадугледжанага Законам Рэспублікі Беларусь «Аб пенсіённым забеспячэнні» (артыкул 11), з'яўляецца адной з такіх умоў".

– Ігар, як вам аргументацыя чыноўніцы пра тое, што, усталёўваючы межы пенсіённага ўзросту, дзяржава сыходзіць са сродкаў, наяўных на выплату пенсій?

– Гэта якраз сведчыць пра тое, што маецца дзірка ў бюджэце. І мужчыны – самая лепшая катэгорыя, якой можна не плаціць пенсію. Тым больш што некаторыя наўпрост могуць не дацягнуць да пенсіённага ўзросту. А тыя, хто дажывае, пасля пенсіі жывуць менш за жанчын, і, адпаведна, на гэтым дзяржава вельмі добра эканоміць.

– Што будзеце рабіць далей са сваёй ініцыятывай па зніжэнні пенсіённага ўзросту для мужчын? Можа, плануеце звярнуцца, напрыклад, да прэм'ер-міністра?

– Мы яшчэ падумаем. Бо гэтая тэма вельмі актуальная і тычыцца амаль кожнага.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

ЕСТЬ ВОПРОС!

Как будет дорожать топливо в 2020 году

Дорожный сбор в Беларуси, возможно, будут включать в стоимость топлива. Однако на сегодняшний день отнюдь не все госорганы поддерживают такой вариант развития событий. Какое же решение будет принято на выходе?

В поисках справедливости

Вот уже несколько лет автовладельцы в Беларуси платят госпошлину за выдачу разрешения на допуск транспортного средства к участию в дорожном движении (так называемый дорожный сбор). При этом нынешняя система уплаты сбора не учитывает время, которое люди проводят в дороге. Одни выезжают пару раз в неделю, другие наматывают сотни километров в день.

Некоторым автовладельцам система показалась не совсем справедливой. Поэтому еще в 2018 году власти подготовили проект президентского указа «О платежах за участие в дорожном движении». Документ в начале 2019-го был вынесен на общественное обсуждение и предполагал, что дорожный сбор автовладельцы будут уплачивать не во время техосмотра, как сейчас, а отдельно.

Предусматривалось, что физлица получат возможность уплачивать дорожный сбор помесячно, а при единовременном внесении денежных средств за 12 и более месяцев проект указа даже предполагал скидку.

Новая система уплаты дорожного сбора, которую планировалось ввести, позволяла гражданам, которые длительное время не пользуются автомобилем (например, зимой), не платить дорожный сбор. Однако и эта система была признана недостаточно справедливой. В Администрации президента посчитали, что нужна еще более справедливая система уплаты дорожного сбора.

Поэтому Минфин сейчас рассматривает вопрос о включении дорожного сбора в стоимость топлива. Замминистра финансов **Дмитрий Кийко** сообщил в минувшую пятницу журналистам, что этот вопрос будет в ближайшее время обсуждаться на государственном уровне.

Дискуссионная тема

Стоит отметить, что еще недавно Минфин выступал против этого варианта. Согласно недавним оценкам министерства, топливо в Беларуси в ближайшие годы и так будет дорожать под воздействием пресловутого российского налогового маневра, который ведет к росту входящей цены для белорусских НПЗ.

Предполагается, что даже при неизменном курсе белорусского рубля в условиях реализуемого Россией налогового маневра ежегодное повышение цен на бензин и дизтопливо ожидается в объеме 13–15 копеек.

В результате стоимость одного литра топлива к 2024 году может вырасти до одного евро, предположил в статье, опубликованной в апрельском номере журнала *«Финансы, учет, аудит»*, издаваемого Минфином, заместитель начальника отдела косвенного налогообложения, имущественных налогов и иных платежей Главного управления налоговой политики и доходов бюджета **Максим Конюшко.**

По его мнению, дополнительное удорожание за счет включения дорожного сбора в стоимость топлива «*в создавшихся условиях только повысит социальную напряженность в обществе и негативно скажется на финансово-экономических показателях субъектов хозяйствования*».

По информации *БелаПАН*, против решения о включении дорожного сбора в стоимость топлива выступает концерн «Белнефтехим», который из-за убыточности поставок нефтепродуктов на внутренний рынок вынужден постоянно повышать цену топлива на одну копейку.

По сведениям *БелаПАН*, Национальный банк, который отвечает за инфляцию, также весьма настороженно относится к поднятой теме. К слову, в 2019 году рост цен на топливо является одним из основных инфляционных факторов, которые перечисляет Нацбанк в своих обзорах о ситуации на потребительском рынке.

«Если решение о включении дорожного сбора в стоимость топлива будет принято без всяких компенсационных мер, которые могли бы сдерживать инфляцию, Нацбанк, наверное, такой вариант не поддержит», – считает собеседник *БелаПАН* в финансовых кругах.

По мнению эксперта, Нацбанк может поддержать решение о включении дорожного сбора в стоимость топлива только в том случае, если будут приняты дополнительные меры по сдерживанию инфляционных процессов.

Как будет дорожать топливо

Между тем белорусские экономисты и журналисты уже пытаются математическим образом оценить, каким может быть эффект от включения дорожного сбора в стоимость топлива. Оттолкнемся от официальных данных, которые доступны.

В 2018 году, как следует из доклада Минфина о госфинансах, за счет взимания дорожного сбора в бюджет поступило 272,6 млн рублей. В 2019 году, согласно закону о бюджете, казна рассчитывает получить от уплаты дорожного сбора 290 млн рублей.

С учетом ожидаемой инфляции в 2020 году (5%) поступления бюджета от дорожного сбора могут быть проиндексированы примерно на эту же величину. Соответственно, можно предположить, что поступления в бюджет от дорожного сбора на 2020 год могут быть запланированы в пределах 305 млн рублей.

На какую величину нужно поднять цену топлива, чтобы казна смогла собрать эти деньги в 2020 году?

Согласно официальным данным, в 2018 году в Беларуси было произведено 3,5 млн тонн автобензина, в том числе на экспорт заводы отправили 2,16 млн тонн, импорт автобензинов был совсем небольшой (19,6 тыс. тонн). Соответственно, поставки на внутренний рынок в прошлом году составили 1,36 млн тонн бензина.

Также в 2018 году в Беларуси было произведено 6,6 млн тонн дизельного топлива, из которых 3,13 млн тонн было поставлено на экспорт, импорт был также небольшим (0,21 млн тонн). Соответственно, на внутренний рынок было поставлено 3,68 млн тонн дизельного топлива.

Всего, как видим, в 2018 году на внутренний рынок поступило (путем розничных и оптовых продаж) немногим более 5 млн тонн автомобильного топлива (с учетом дизтоплива и автобензина). В тонне нефтепродуктов (плотность зависит от марки топлива и температуры продукции) более 1,2 тыс. литров. Таким образом, порядка 6 млрд литров автомобильного топлива было реализовано в 2018 году.

Соответственно, чтобы собрать с реализации такого объема топлива 305 млн рублей дорожного сбора, в 2020 году нужно будет поднять цену на 5 копеек за литр.

К такому выводу пришли экономисты Исследовательского центра ИПМ.

(Naviny.by.)

Народная Воля http://www.nv-online.info
4 ЧЭРВЕНЯ 2019 г.

АКТУАЛЬНАЯ ТЭМА

Ці будуць мужчыны сыходзіць на пенсію ў 60 гадоў?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Нават калі паглядзець на нашых суседзяў, то з цягам часу ў некаторых еўрапейскіх краінах таксама зніжаюць пенсіённы ўзрост. Гэта якраз сведчыць пра тое, што, калі дзяржавы дасягаюць агульнага дабрабыту, адбываецца назапашванне капіталу, і яны могуць сабе дазволіць такія рэчы – каб грамадзяне былі больш забяспечаныя і ў той жа час больш шчаслівыя, мелі магчымасць больш часу праводзіць з сям'ёй.

У Беларусі праблема не толькі ў пенсіённым узросце. У нас не працуе эканоміка. Дзяржаўнае кіраванне эканамічнымі працэсамі наносіць велізарную шкоду, слаба развіваецца сектар паслуг, прыватнае прадпрымальніцтва. Самыя прагрэсіўныя людзі не затрымліваюцца ў краіне, а збіраюць валізкі і ўцякаюць за межы Беларусі. Нават калі паглядзець афіцыйную статыстыку – колькасць людзей, якія выязджаюць за межы Беларусі, з кожным годам расце. І наўрад ці гэтая тэндэнцыя зменіцца. Бо свет развіваецца хутчэй, чым наша краіна. І нават шэраг афрыканскіх краін, не кажучы ўжо пра азіяцкія, жывуць значна лепш за Беларусь. У нас пры гэтай уладзе няма спадзеву на нармальнае эканамічнае развіццё.

– Як думаеце, чаму ў нас не надта прыжыліся альтэрнатыўныя метады назапашвання пенсіі, калі можна самому пэўны працэнт ад заробку адлічваць у спецыяльныя фонды, а па дасягненні пенсіённага ўзросту атрымаць дадатковую пенсію?

– Некаторыя фонды працуюць, напрыклад тая ж "Стравіта". На мой погляд, гэта добрая сістэма. Ведаю, што некаторым дзяржаўным службоўцам рэкамендуюць адлічваць пэўны працэнт на страхавую пенсію. Але беларусы будуць добраахвотна ашчаджаць на падобныя рэчы толькі тады, калі будуць мець больш-менш адэкватныя заробкі. Зараз жа ў многіх заробку хапае выключна на пражыццё і самыя неабходныя рэчы. Усё ўпіраецца ў той факт, што ў людзей проста няма магчымасці ашчаджаць і адкладаць нешта на будучыню.

Але калі запусціць эканоміку, падвысяцца заробкі, і такія альтэрнатыўныя сістэмы зробяцца больш папулярнымі.

Калі мы прапаноўвалі сваё бачанне таго, як павінна фарміравацца пенсіённая сістэма, то сыходзілі з такіх прапорцый: адна трэць пенсіі павінна фарміравацца за кошт працадаўцы, які будзе рабіць адпаведныя адлічэнні, другая частка – быць гарантавана дзяржавай, і яшчэ адна трэць – гэта асабістыя адлічэнні. Пры такой схеме кожны зможа разлічваць на нармальную пенсію.

На мой погляд, нам увогуле трэба кардынальна змяніць сістэму. Напрыклад, у тым жа Сінгапуры вельмі просты прынцып назапашвання пенсіі: ты проста працэнт ад заробку пераводзіш на свой банкаўскі рахунак, і такім чынам можаш самастойна кантраляваць сваю будучую пенсію. Там няма ніякіх дзяржаўных фондаў па сацыяльнай абароне. У нас жа ў гэтым сэнсе вельмі раздзьмуты бюракратычны апарат, які, між іншым, існуе за кошт падаткаплацельшчыкаў. І калі чалавек заўчасна сыходзіць з жыцця, натуральна, яму ўжо ніхто не кампенсуе пенсію – ягоныя сваякі ці дзеці не атрымліваюць ніякіх выплат. Хаця чалавек дзясяткі гадоў спраўна здзяйсняў адлічэнні ў фонд сацыяльнай абароны. Атрымліваецца, што на гэтым выйграе толькі дзяржава. Праблема ёсць, яна тычыцца многіх людзей, і яе трэба вырашаць!

Марына КОКТЫШ.

ПОГЛЯД

Леанід Заіка лічыць немэтазгодным везці бульбу ў Таджыкістан

*Беларусь чакае з афіцыйным візітам прэзідэнта Таджыкістана Эмамалі Рахмона. Яго прыезд запланаваны пад закрыццё Еўрапейскіх гульняў у Мінску. З гэтай нагоды "Народная Воля" звярнулася да вядомага беларускага эканаміста **Леаніда Заікі** з пытаннем: якая карысць у эканамічным супрацоўніцтве Беларусі і Таджыкістана?*

– Мне падаецца, што ў супрацоўніцтве паміж нашымі краінамі больш важны палітычны і сацыяльны бок, чым эканамічны. Беларусь можа прапанаваць, што ў прынцыпе ўжо і робіцца, навучанне таджыкскіх студэнтаў у нашых ВНУ. Беларусь можа прапанаваць Таджыкістану падрыхтоўку спецыялістаў рабочых прафесій. Гэта куды важней, чым эканамічны складнік. Бо калі арыентавацца на тое, што Таджыкістан будзе прадаваць нам курагу, а мы туды павязем бульбу, то нейкага выгаднага эканамічнага "выхлапу" з гэтага не атрымаецца.

З улікам таго, што Таджыкістан – гэта цікавая горная краіна, могуць быць распрацаваны нейкія турыстычныя маршруты. Тут ёсць поле дзейнасці, тут можа быць прарыў.

А ў астатнім… Асаблівага сэнсу ў гандлі з Таджыкістанам асабіста я не бачу. Беларускія трактары і прычэпы ў Таджыкістане не надта патрэбны. Побач з таджыкамі – Кітай. І спажывецкі рынак Таджыкістана – гэта зона пранікнення Кітая. Мы там не канкурэнты, бо мы і самі купляем у Кітаі ўсё – ад ноўтбукаў да мухабоек…

Антон ВІТАЛЬЕЎ.

ДАРЭЧЫ

Паводле інфармацыі Міністэрства замежных спраў Беларусі, за студзень–лістапад мінулага года нашы краіны нагандлявалі паміж сабой на суму, эквівалентную 34,8 мільёна долараў, а беларускі экспарт у Таджыкістан за гэты ж перыяд склаў 31,4 мільёна долараў.

БЕЛАЭС: ЧТО ТАМ?

Начинаются гидроиспытания

«Росатом» – генпроектировщик и генподрядчик Белорусской АЭС -- вчера сообщил о начале процесса подготовки систем и оборудования к проведению гидравлических испытаний первого и второго контуров на прочность и плотность.

«Началу выполнения работ по программе заполнения первого контура РУ химически обессоленной водой предшествовал значительный объем работ по монтажу технологических систем и оборудования, в том числе и сборка реактора. Результаты нашей работы со всем комплектом исполнительной документации предоставлены заказчику и Госатомнадзору Республики Беларусь, – пояснил вице-президент-директор проекта по сооружению Белорусской АЭС АО ИК «АСЭ» **Виталий Полянин**. – В ближайшие дни планируется опробование главных циркуляционных насосов, заполнение химически обессоленной водой парогенераторов со стороны второго контура и выход на этап гидравлических испытаний первого и второго контуров. Испытания планируется начать в первой декаде июня».

Напомним, пуск БелАЭС запланирован на осень нынешнего года.

РАКУРС

Беларусам на новую вопратку не хапае грошай?

Старшыня канцэрна «Беллегпрам» Таццяна Лугіна ў інтэрв'ю тэлеканалу «СТБ» заявіла, што неабходна прыняць меры да таго, каб дынаміка росту сэканд-хэнду на беларускім рынку не працягвалася, а ў насельніцтва "прырастала любоў да беларускага адзення". «Народная Воля» вырашыла ўдакладніць, колькі патрыманай вопраткі рэалізуецца ў нашай краіне .

Паводле звестак Белстата, за апошнія 10 гадоў імпарт сэканд-хэнду ў Беларусь вырас больш чым у тры разы! Напрыклад, у 2018 годзе гэтай прадукцыі было завезена ў краіну 47,4 тысячы тон амаль на 74,3 млн долараў. А ўсяго за 10 гадоў увезена такога адзення аж на 269,2 млн долараў.

Вязуць няновую вопратку ў асноўным з Еўропы – пастаўкі з краін ЕС складаюць 97,5%. Так, у мінулым годзе амаль 5,7 тысячы тон сэканд-хэнду ўвезена з Германіі, 2,16 тысячы тон – з Нідэрландаў і нават з Літвы – 2,4 тысячы тон.

Зразумела, што калі тавар завозяць, значыць, на яго ёсць попыт. Мабыць, у беларусаў не хапае грошай на новую вопратку. У красавіку гэтага года відэаролік пра тое, як мінчане штурмуюць новы магазін сэканд-хэнду ў Каменнай Горцы, абляцеў увесь інтэрнэт. У лютым такі ж пакупніцкі ажыятаж назіраўся ў Магілёве ў магазіне патрыманага адзення каля вакзала, дзе была аб'яўлена акцыя зніжак. «*У пакупнікоў на касе было па 30–50 адзінак тавару ў кожнага*», – стаяў подпіс пад фота з магазіна.

Іван ШЫРОКІ.

ПЕЧАЛЬНАЯ ВЕСТЬ

На стенах Рейхстага он оставил надпись «Барановичи–Собибор–Берлин»

*В Израиле на 97-м году жизни скончался **Семен Розенфельд**, последний из остававшихся в живых участников восстания в Собиборе.*

Семен Розенфельд родился 10 октября 1922 года, в местечке Терновка Винницкой области. Окончив школу, в октябре 1940-го был призван в армию, где проходил службу в 150-м тяжелом артиллерийском полку.

В начале войны, в июле 1941 года, Розенфельд попал в окружение, получил ранение и был взят в плен. В составе группы из 230 военнослужащих-евреев содержался в арбайтслагере (рабочем лагере) СС в Минске. По воспоминаниям Семена Розенфельда, военнопленных не расстреливали, однако доводили до изнеможения скудным пайком и тяжелой работой. К весне 1942 года в живых из всей группы осталось 10–15 человек.

В сентябре 1943 года вместе с рядом других советских военнопленных, в том числе и с последующим руководителем восстания Александром Печерским, был эшелонирован в лагерь смерти Собибор.

После побега из Собибора Розенфельду с еще несколькими заключенными удалось скрываться в лесах до 1944 года, до момента освобождения Польши советскими войсками. 22 июля 1944 года он заявил о своем желании вернуться в армию. В течение трех недель бывший узник подвергался допросу, после был приписан к 39-й гвардейской мотострелковой дивизии, с которой и продолжил воевать, встретив Победу в Берлине. На момент демобилизации в ноябре 1945-го Розенфельду было 23 года.

Бывший участник восстания сумел пережить трагедию, у него родилось двое сыновей, есть внуки и правнуки. В 1990 году Семен Розенфельд репатриировался в Израиль.

ЛЁС ЧАЛАВЕКА

Каб не трагедыя…

Гісторыя жыцця забітага ў Амерыцы беларуса

31 мая ў амерыканскім горадзе Вірджынія-Біч падчас страляніны, учыненай муніцыпальным службоўцам, загінуў беларус, выхадзец з Магілёва 35-гадовы **Аляксандр Гусеў**. Разам з ім былі застрэлены яшчэ 11 чалавек, і чацвёра з раненнямі дастаўлены ў шпіталь.

Аляксандр эмігрыраваў у ЗША на вучобу ў 2003 годзе. Атрымаў адукацыю інжынера і апошнія дзевяць гадоў працаваў у муніцыпальных службах Вірджынія-Біч.

У 16 гадоў упэўніўся, што ЗША – краіна ягонай мары

У Магілёве адшукалася стрыечная сястра Аляксандра – Вольга. Яна жыве ў кватэры, якая дасталася яе сям'і пасля ад'езду ў Амерыку Аляксандра, ягонага брата Аляксея ды іх маці. Маці паехала да сыноў год таму. Бацька застаўся ў Беларусі.

Кватэра Гусевых у звычайным панэльным пяціпавярховіку аднаго са спальных раёнаў магілёўскага Задняпроўя. Паводле слоў Вольгі, сям'я Аляксандра не вылучалася заможнасцю, і, калі ён паехаў у Амерыку, разлічваць на дапамогу родных не мог.

Перад тым як эмігрыраваць, ён у 16 гадоў па адукацыйнай праграме абмену пабываў у ЗША і ўпэўніўся, што гэта краіна ягонай мары. У тыя часы Вольга запомніла брата, абкладзенага падручнікамі. Ён увесь час нешта вучыў, кажа яна.

Эмігрыраваў у Амерыку ў няпоўныя 20 гадоў са 100 доларамі ў кішэні

Вучыўся Аляксандр у гімназіі, якую відаць з вокнаў ягонага пакоя. Паводле слоў Вольгі, брат быў захоплены англійскай мовай і пасля гімназіі выбраў каледж, у якім яна паглыблена вывучалася. Потым паступіў на гістарычны факультэт Магілёўскага ўніверсітэта імя Куляшова, але скончыў толькі два курсы.

Вольга кажа, што ў Амерыку Аляксандр паехаў, калі яму не было 20 гадоў, са 100 доларамі ў кішэні. Першыя гады яму было дужа цяжка. Працаваў на мэблевай фабрыцы. Пазней Аляксандр скончыў каледж і атрымаў ступень бакалаўра.

"Гэта ўсё гаворыць пра мэтанакіраванасць ды розум брата. Нягледзячы на дасягненні, ён не стаў эгаістычным. Заставаўся чалавекам добразычлівым, з гумарам. Водгукі пра яго самыя станоўчыя. Цяпер ягоная старонка ў "Фэйсбуку" поўная спачуванняў ад сяброў", – кажа Вольга.

Не раз прыязджаў на радзіму

Паводле слоў Вольгі, Аляксандр неаднойчы прыязджаў на радзіму. Расказваў пра свой амерыканскі побыт. Адзначаў узровень жыцця ды адносіны між людзьмі. Параўноўваў іх з беларускімі.

"Амерыканскі лад жыцця яму дужа падабаўся, – кажа сястра. – Яму была даспадобы свабода ў перасоўванні і вандраванні. Ён быў задаволены сваім жыццёвым раскладам: раніцай устаў, схадзіў на працу, потым трэнажорная зала, затым пляжны баскетбол. Ён жыў, а не выжываў".

Вольга кажа, што ў Амерыцы брат рабіў паспяховую кар'еру. Стаў менеджарам муніцыпалітэта. Прасоўваўся па службе. У яго былі падначаленыя.

"Зведаўшы напачатку цяжкасці, ён навучыўся браць ад жыцця ўсё, што яно магло яму прапанаваць. Усё, што ён меў, было ягоным", – кажа Вольга і дадае: – Калі Аляксандр стаў на ногі, то ў Амерыку забраў брата з сям'ёй і маці. У яго былі планы на жыццё. Ён сустрэў дзяўчыну. Прапанаваў ёй выйсці за яго. Толькі выйшаў з адпачынку. І тут такая трагедыя!.."

Аляксандра пахаваюць у Амерыцы

Маці, брат Аляксей і ягоная сям'я цяпер у шоку, працягвае Вольга. Расказвае: 1 чэрвеня быў дзень памяці брата. Ягоны дом быў поўны сяброў і калег. "Маці ні на секунду не пакідаюць адну. Шмат хто прапануе дапамогу".

Вольга сама два дні не можа суняць слёзы. Гаворачы пра брата, стрымліваецца, каб не расплакацца. Кажа, што не можа паверыць і змірыцца з тым, што Аляксандра ўжо няма.

"Мы не настолькі былі блізкія з ім як брат і сястра, але дзяцінства праводзілі разам на лецішчы ў бабулі. Можна сказаць, раслі адзін у аднаго на вачах", – кажа напрыканцы гутаркі Вольга.

Паводле яе слоў, пахаваюць Аляксандра ў Амерыцы. Вольга мяркуе, што маці Аляксандра і ягоны брат Аляксей наўрад ці ўжо вернуцца ў Беларусь.

Што вядома пра трагедыю і нападніка

12 чалавек загінулі пасля таго, як муніцыпальны служачы ўвайшоў у памяшканне адміністрацыі горада Вірджынія-Біч і распачаў там страляніну. Чатыры чалавекі былі дастаўлены ў лякарню з раненнямі.

Амерыканскія СМІ паведамляюць, што нападнік быў забіты ў перастрэлцы з супрацоўнікамі паліцыі. У злачынстве падазраецца 40-гадовы Дэўін Крэдак, які быў узброены пісталетам і паўаўтаматычнай стрэльбай.

Падчас страляніны ў будынку было каля 400 чалавек. Паводле дадзеных паліцыі, цела аднаго забітага было знойдзена ў аўтамабілі побач з будынкам, астатнія – на трох паверхах муніцыпалітэта.

"Гэта самы жудасны дзень у гісторыі Вірджынія-Біч», – заявіў мэр горадп Бобі Даер.

Паводле папярэдніх дадзеных, зброя, з якой страляў зламыснік, была набыта легальна. У водгуках на масавае забойства палітыкі ад Дэмакратычнай партыі зноў запатрабавалі зрабіць больш жорсткім заканадаўства, спасылаючыся на шматлікія выпадкі стральбы ў публічных месцах.

(Радыё Свабода.)

Народная Воля
http://www.nv-online.info
4 ЧЭРВЕНЯ 2019 г.

ОСОБЫЙ СЛУЧАЙ

«Боялась, что врачи отругают, когда скажу о второй беременности. А они, наоборот, поддержали!»

1 апреля 2015 года Марине Ананич впервые в Беларуси врачи пересадили одновременно печень и почку. Менее чем через два года после операции она родила Егора. А 24 января этого года на свет появилась Ксюша!

«Решила не зацикливаться на болезни»

Марине Ананич 34 года. Стройная, улыбчивая красавица – мама двоих детей. Она все время в движении: муж Василий – дальнобойщик, часто бывает в длительных командировках, дом, дети, быт – все на ней. Со стороны никогда не скажешь, что Марина живет с чужими почкой и печенью.

У нее редкое генетическое заболевание. *«Как говорится, один случай на миллион*, – вздыхает женщина. – *Очень редко случается такая мутация генов, чтобы детям от здоровых родителей досталась в наследство поликистозная болезнь почек. Со мной произошло именно так. И с моей младшей сестрой. Таня умерла в 17 лет…».*

Проблемы со здоровьем у Марины начались с детства. Постоянный врачебный контроль, плановые госпитализации… Но тогда она до конца не осознавала, насколько серьезный у нее диагноз.

«В юном возрасте все, наверное, беспечные. Чувствовала-то я себя хорошо, хотя анализы показывали другое и врачи предупреждали, что при этой болезни поражаются не только почки, но и печень, что мое будущее – гемодиализ, – рассказывает она. – *Но я как-то для себя решила не зацикливаться на болезни».*

После школы девушка поступила в медицинский колледж, по распределению попала работать в Боровляны, в Минскую областную детскую клиническую больницу.

– *Проработала медсестрой 7 лет. А потом как-то сильно простудилась*, – вспоминает Марина. – *Сдала анализы, а они были настолько плохие, что меня сразу же госпитализировали в 1-ю Клиническую больницу Минска в отделение нефрологии. Врачи сказали, что нужен диализ, потому что почки уже не справляются с очистительной функцией, кровь надо чистить принудительно и что теперь это мой образ жизни навсегда. Для меня это было шоком! Я же столько насмотрелась на бабушек, которые ходили с диализными мешками, не верила, что со мной может так быть, а это невозможное очень быстро наступило... Не знала еще, как парню своему рассказать обо всем. Мы уже тогда с Васей встречались четыре года, шесть месяцев жили вместе, он знал, что у меня больные почки, но как сказать, что они полностью отказали и я теперь буду жить на диализе?!*

Вася, услышав от любимой о ее проблемах, заметил только: «Нужно лечиться». А через неделю сделал предложение выйти за него замуж…

Марине оформили 1-ю группу инвалидности и назначили перитонеальный диализ, его можно проводить в домашних условиях. Но это только кажется, что выполнять процедуру дома удобнее, чем быть привязанным к клинике.

– *Неудобство в том, что никуда не можешь сходить*, – говорит Марина. – *Процедура как проходит: в живот вставляется трубка-катетер, через него в организм попадает специальный раствор, который удаляет вредные вещества из крови. Жидкость в животе надо менять каждые 3–4 часа… Все эти заливания-выливания меня подкосили морально. Если бы Вася не поддерживал, не знаю, как справилась бы…*

Врачи тоже Марину успокаивали, говорили, что сегодня в Беларуси успешно выполняют пересадку почки и люди с пересаженным органом живут потом полноценной жизнью, работают, занимаются спортом и даже рожают детей. Она же считала, что ее, молодую 28-летнюю женщину, просто утешают. На тот момент у нее еще начались серьезные проблемы с печенью, и Марину поставили в лист ожидания на пересадку и почки, и печени.

Подарок к юбилею

«Я стала интересоваться пересадкой, читать, – говорит Марина. – *Морально готовилась. Но не думала, что все случится так быстро. Буквально через год после того, как я встала на очередь, позвонили из Центра трансплантологии и сказали срочно, в течение часа, приехать в больницу, есть донор. Причем мне дозвониться не смогли, разыскали маму. Я была в ступоре. В квартире – одна, родители далеко, в 150 километрах от Минска, жених на работе. Мама по телефону сказала: ехать немедленно! Это было вечером 30 марта. А 1 апреля 2015 года мне пересадили почку и печень… Никогда не спрашивала, кто стал донором, кому я обязана жизнью… Мама узнавала: это была молодая женщина, в 31 год у нее случился инсульт…*

Операция началась в 6 утра, длилась 8 часов. Ее выполняли лучшие хирурги-трансплантологи страны. Печень пересаживал будущий лауреат госпремии Беларуси, заведующий отделом трансплантологии РНПЦ трансплантации органов и тканей Алексей Щерба, почку – хирург отделения Леонид Ткачев, *выполнявший пересадку почки еще в конце 1990-х*. Все прошло удачно, но на третий день случилось серьезное осложнение, Марину снова прооперировали.

«Две операции за трое суток, – вспоминает она. – *Поначалу тяжело было восстанавливаться, а потом потихонечку все наладилось, анализы были хорошие, ходила только, крючком согнувшись. Мне казалось, что после пересадки люди месяцами лежат в больнице. А нет. Меня выписали через 24 дня. А 11 мая я уже отмечала свое 30-летие. Такой вот получился подарок к юбилею».*

В сентябре 2015 года Марина с Василием расписались. *«Свадьба была, как у всех, с белым платьем и гостями»*, – улыбается Марина.

Когда они с мужем стали задумываться о детях? Говорит, что они всегда хотели ребенка, но всё случилось неожиданно. В буклете, который Марине дали при выписке из больницы, она прочла, что забеременеть можно через 2 года после операции по пересадке почки при условии, что функция почки не нарушена и анализы в норме. *«А у меня два чужих органа, значит, через три года, решила я*, – улыбается Марина. – *А забеременела через полгода после свадьбы, то есть после операции и года не прошло».*

«Жизнь наполнена смыслом»

– И что сказали врачи, узнав о вашей беременности? Ведь вы теперь постоянно, на протяжении всей жизни должны пить иммуносупрессоры – препараты, которые не дают пересаженным органам отторгаться.

– Меня направили в РНПЦ «Мать и дитя». Там наблюдаются такие же, как я, беременные женщины с пересаженными органами. Не поверите, но нас немало. Когда лежала на сохранении, со мной в палате были еще три молодые женщины с пересаженными почками. Все благополучно родили, мы и теперь перезваниваемся…

Если честно, я сама не ожидала, что так легко будет протекать беременность. Четыре раза ложилась исключительно на плановые обследования. В 38 недель, 16 ноября 2016 года, мне сделали кесарево. Родился абсолютно здоровенький Егор.

– Поэтому решились и на вторые роды?

– Наверное. Я сразу решила: если бог дал второе дитя, надо его сохранять. Но боялась сказать об этом врачам, думала, отругают, а они, наоборот, сразу поддержали. Я даже не ожидала такой реакции! Рождению своих малышей я обязана прекрасным специалистам РНПЦ трансплантации органов и тканей и «Мать и дитя». Отдельно хочу поблагодарить врачей-гинекологов Ольгу Владимировну Ткаченко и Ольгу Альфредовну Панкратову.

– А как справляетесь с детками? Егор, видно, мальчик очень энергичный…

– Нормально справляюсь, как все молодые мамы. Если честно, думала, что будет сложнее. Но все получается, Ксюшка очень спокойная…

Чувствую я себя, тьфу-тьфу, хорошо. Это даже и сравнивать нельзя, как было до операции и как есть сейчас. У меня же на диализе кожа уже была серо-зеленая, слабость постоянная, носовые кровотечения. А сейчас обычная жизнь. Много гуляем с детьми на улице. Свекровь приезжает помочь, когда у нее получается, – она еще работает. Мои родители приезжают. Сейчас вот на все лето к ним собираемся. Они живут на Нарочи в деревне, там большой дом, огород, свежий воздух…

– Как свекровь отнеслась к выбору сына?

– Сказала: для нее главное, чтобы сыну было хорошо...

А я благодарна судьбе, что она мне послала Васю. Он очень надежный, обязательный. Сказал, что будет нас обеспечивать, и слово держит. Работал раньше в троллейбусном парке, уволился, ушел в дальнобойщики. Нам же квартиру надо строить. Это жилье съемное, уже третья квартира по счету... Стоим на льготной очереди в исполкоме. В этом году переоформили очередь на меня, и мы уже 26-е.

…После трансплантации можно и нужно заводить семью, рожать и делать сотню дел, которые были недоступны на диализе. Конечно, я задумываюсь о том, что вдруг что-то пойдет не так. Но эти страхи уходят. Во-первых, я знаю, что можно пересадить другую почку. У меня их сейчас три – донорская и две свои, потому что при трансплантации свои, если они не несут никаких угроз организму, не удаляют, донорскую подсаживают в паховую область. А во-вторых, я в компании надежных специалистов! Езжу на обследования в Центр трансплантологии, у меня есть свой лечащий врач – Мария Александровна Фролова.

…Иногда задумаюсь, что бы я делала, если бы у меня не было детей. Побоялась бы рожать – и что?! А так жизнь наполнена смыслом, и некогда задумываться о том, что я живу с донорскими органами.

– А чувствуете их?

– Абсолютно ничего не чувствую. Иногда, когда дети пораньше уснут и мне нечем заняться, вдруг вспоминаю, что у меня не свои органы, и как-то немножко не по себе становится. А потом забываю – и все: живу дальше!

Мария ЭЙСМОНТ.

КОМПЕТЕНТНО

Алексей ЩЕРБА,

заместитель директора по хирургии Минского научно-практического центра хирургии, трансплантологии и гематологии, руководитель программы трансплантации печени, доктор медицинских наук:

sb.by

– Мы настолько привыкли к сложным задачам в нашей профессии, что даже не задумываемся о том, насколько некоторые ситуации могут быть редкими. Случай нашей пациентки Марины Ананич действительно уникальный. В регистрах беременности после трансплантации органов в США и Великобритании вообще нет раздела «Беременность после трансплантации печени-почки».

Вообще, первая беременность и роды после пересадки печени зарегистрированы в 1979 году. Сейчас оценивается, что женщина с трансплантатом печени – это каждая 30.000-я роженица. А с точки зрения иммунологии и физиологии комбинация обоих трансплантатов даже лучше защищает во время беременности (чем отдельно печень или почка), и поэтому нет физиологических преград для вынашивания плода. Все органы и системы работают нормально.

Что касается самой операции, то помимо того, что необходимость трансплантации печени для Марины стала неожиданностью, для нас еще более неожиданным стало то, что у нее имелась анатомическая особенность кровоснабжения печени, а именно тромбоз воротной вены. До сих пор это являлось формальным противопоказанием к операции из-за чрезвычайной технической и методической сложности планирования и выполнения операции трансплантации печени. Такие вмешательства выполняют несколько топовых трансплантационных центров мира. В Беларуси это была первая такая операция у взрослого. В настоящее время из более чем 630 трансплантаций печени мы выполнили 35 подобных операций у детей и взрослых, причем таких пересадок, как у Марины, до сих пор всего восемь.

АФІЦЫЙНА

Ірына КАСЦЕВІЧ,
міністр працы і сацыяльнай абароны:

«На дадатковыя даплаты спатрэбілася б амаль 9 млн рублёў, гэта не ўяўляецца магчымым»

Улады Беларусі маюць намер падняць мінімальную зарплату да памеру мінімальнага спажывецкага бюджэту для сям'і з чатырох чалавек, які зараз складае амаль 364 рублі. Урад плануе павялічыць гэтыя выплаты ў бліжэйшыя паўтара года:

– *Пры разліку памеру мінімальнай зарплаты максімальна выкарыстоўваліся магчымасці рэспубліканскіх і мясцовых бюджэтаў*, – адзначыла міністр працы і сацыяльнай абароны **Ірына Касцевіч**, выступаючы на нядаўнім пасяджэнні Нацыянальнага савета па працоўных і сацыяльных пытаннях. – *У выніку пастановай урада з 1 студзеня 2019 года мінімальная зарплата ўстаноўлена ў памеры 330 рублёў, гэта ўжо 95% ад МСБ. Калі мы распрацоўвалі гэтую пастанову, яе не ўзгадніла Федэрацыя прафсаюзаў* (прафсаюзы настойвалі на суадносінах у 100%. – **Рэд.**). *Але праблема ў тым, што калі б мы ўсталявалі 100%, на дадатковыя даплаты спатрэбілася б амаль 9 млн рублёў, гэта не ўяўляецца магчымым. Але на 2020 год пастаўлена задача выйсці на 100%.*

ПАРАЎНАЕМ

Якія «мінімалкі» ў іх?

364 рублі – гэта менш за 160 еўра. І гэта па цяперашнім афіцыйным курсе валют, а які ён будзе ў 2020 годзе – не вядома.

У той жа час у нашых суседзяў – членаў ЕС мінімальныя зарплаты ўжо даўно вышэйшыя за беларускія паказчыкі, больш за тое, у Літве і Эстоніі «мінімалкі» перавышаюць сярэднюю зарплату беларусаў.

Так, на 1 студзеня 2019 года памер мінімальнай зарплаты складаў:

Літва – 555 еўра,
Эстонія – 540,
Латвія – 430 еўра.

У **Польшчы** «мінімалка» складае 523 еўра, у **Чэхіі** – 518, у **Венгрыі –** 464 еўра, а ў краінах Старой Еўропы яна вышэй нават гэтых паказчыкаў у тры разы:

Вялікабрытанія – 1453 еўра,
Германія – 1557,
Францыя – 1521 еўра.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ЛІЧБЫ

У лідарах…

Беларусь заняла чацвёртае месца сярод сырных экспарцёраў свету, апярэдзіўшы нават Аўстралію і Швейцарыю.

Беларускія вытворцы, па дадзеных Белстата, за студзень–сакавік прадалі за мяжу амаль 57,8 тысячы тон сыроў і тварагу. Для параўнанняЖ за аналагічны перыяд мінулага года краіна экспартавала 46,6 тысячы тон. У першым квартале сукупны экспарт сыроў і тварагу склаў 225,7 мільёна долараў.

Асноўным рынкам беларускіх сыроў і тварагу застаецца Расія. На яе прыходзіцца 94,2% экспарту, што прыносіць амаль 212 мільёнаў долараў.

ИНИЦИАТИВА

«Робім Разам»

Для жителей – зона отдыха, для застройщиков – лакомый кусок земли

У минчанина Валерия Кавецкого – небольшой собственный бизнес по курьерской доставке документов и мелких грузов. Он постоянно и много ездит по городу. Как-то ясным апрельским днем выдалась свободная минута, и Валерий зашел отдохнуть в Севастопольский парк, мимо которого проезжал.

«Как же здесь здорово! Всего пара десятков метров от шумного Логойского тракта – и можно наслаждаться зеленью, тишиной. Отдохнуть от суеты под березками. Посмотреть, как прыгают озорные белки. Эх, повезло же местным жителям!» – подумал тогда Валерий.

А еще у Валерия есть хороший приятель – сторонник «Говори правду» и член Белорусской партии левых «Справедливый мир» Юрий Суарес. Тот и поведал, что если для местных жителей Севастопольский парк – это зона отдыха и «зеленые легкие» района, то застройщики смотрят на него как на лакомый кусок земли.

– Здесь уже и кольцевую дорогу построить хотели, и жилые дома, и химический завод. А в прошлом году появился план по строительству в южной части парка, рядом с улицей Кутузова, старообрядческой церкви. Как всегда, мнения местных жителей никто не спрашивает. А ведь даже по закону строить здесь запрещено – рекреационная зона как-никак. Поэтому мы еще тогда собрали почти 700 подписей против строительства церкви – в бумажном и электронном виде. Администрация Первомайского района Минска пообещала провести общественные слушания. Но они не состоялись, и не известно, состоятся ли вообще, – рассказывает Юрий.

Поэтому весной этого года активисты решили повторно собрать подписи против строительства старообрядческой церкви. Так и начался проект «Робім разам» за сохранение Севастопольского парка.

В один из вечеров Юрий и Валерий отправились собирать подписи жителей домов микрорайона «Восток-2». Люди активно поддержали инициативу. Против строительства церкви подписывались семьи, чьи дети любят играть в парке. Подписывались и старики, которые любят прогулки по тенистым аллеям. Подписывались и те, кто ясными летними деньками собираются в парке на пикники. Менее чем за час было собрано более 20 подписей.

Всего же против строительства церкви подписались более 200 местных жителей. Ответ из администрации Первомайского района не заставил себя ждать.

– «Вопрос размещения данного объекта будет рассмотрен по результатам общественного обсуждения», – говорится в ответе. Но ни дата, ни время не называются. Нам известны случаи, когда общественные обсуждения проводились формально, «задним числом», – рассказывает Юрий Суарес.

В ближайшее время команда «Робім разам» планирует провести собрание местных жителей. Они хотят добиться, чтобы общественное обсуждение проекта старообрядческой церкви было реальным, а не формальным.

– Если не удастся остановить строительство, то будем добиваться посадки новых деревьев вместо срубленных. Для нас главное – чтобы зеленая зона почти в центре двухмиллионного города сохранялась, а сам город оставался пригодным для жизни, – подытоживает Юрий Суарес.

Андрей ИГНАТОВИЧ.

Более подробно о национальной кампании «Робім разам» вы можете узнать на сайте www.zapraudu.info.

ИЗ ПИСЬМА

Неужели так сложно принять толковое решение?

Длительное время идут дебаты по дорожному налогу, но до сих пор вопрос остается в подвешенном состоянии. Неужели так сложно принять толковое решение? Такое, чтобы всех устраивало: и государство, и владельцев автотранспорта.

Например, я пенсионер, езжу на дачу шесть месяцев, зимой машина стоит, даже зимней резины нет, она мне не нужна. Почему я должен оплачивать 100 процентов за дороги? Хватит обдирать стариков-пенсионеров. Власть должна строить отношения с людьми справедливо, тогда соответствующее отношение будет и к ней.

П.А.РОГОВЕЦ,
минчанин.

НЕСЛУЧАЙНАЯ ВСТРЕЧА

Песня не прощается

Шестьдесят лет назад моя одноклассница запевала в школьном хоре песню Дмитрия Шостаковича «Родина слышит». Нынче та маленькая девочка Оля – Ольга Петровна Кузьмина, художественный руководитель и дирижер народного хора ветеранов труда «Славянский сувенир». Время великодушно сохранило запомнившиеся мне с детства все ее милые черты и очарование, что очень способствовало моему интересу к делу, которому она служит всю жизнь.

После школы Ольга Петровна окончила музыкальное училище, а затем пединститут, в котором последующие сорок лет преподавала хоровое пение. Готовясь к завершению трудовой деятельности, она возглавила вокально-хоровой ансамбль «Славянский сувенир», в котором тогда участвовало 15 человек. Сегодня в этом хоре поют 46 ветеранов труда, представителей различных профессий, их средний возраст – 65 лет.

Бывших учителей, врачей, инженеров объединяет любовь к песне. Впервые побывав на концерте хора, я был поражен мастерством исполнения и церковных песнопений Дж.Верди и Н.Куликовича, и песни «Вечар» В.Каризны на слова М.Богдановича, и белорусской народной песни «Ой, сівы конь бяжыць», и других произведений.

Мне удалось побывать на репетиции хора. В детстве я очень любил петь, но, поскольку со мною никто не занимался, однажды сорвал голос на всю оставшуюся жизнь. То, что я увидел и услышал на репетиции, произвело на меня неизгладимое впечатление: я наблюдал таинство рождения песни. Теперь, будучи заурядным слушателем, представляю, какой колоссальный труд лежит в основе безупречного звучания песни, как важен творческий союз участников хора и его руководителя. На репетиции идет процесс раскрытия художественного образа и драматургии произведения, расставляются акценты и интонации мелодии. И лишь тогда песня очаровывает душу слушателя.

Хор всегда открыт для новых участников. О критериях отбора Ольга Петровна говорит лаконично:

– Рады тем, кто любит и слышит песню и способен воспроизвести ее через собственный голос, координируя при этом слух и воспроизведение.

Новичкам дается месячный срок, чтобы сопоставить свои вокальные возможности и присущий хору уровень исполнения произведений. Не все кандидаты этому уровню соответствуют. Среди тех, кто остается, большинство знает нотную грамоту, многие ранее имели опыт хорового пения. Любопытно, что среди хористов довольно много бывших спортсменов и любителей спорта. Ольга Петровна сама имеет звание «Мастер спорта СССР» по пулевой стрельбе и объясняет это просто:

– Люди, занимавшиеся спортом, более дисциплинированны, что в хоровом пении очень важно.

Повышенные требования к вокальным и личным качествам хористов стали предпосылкой к тому, что вдохновенный и многолетний труд по совершенствованию исполнительского мастерства привел хор любителей песни к заслуженным званиям: народный, лауреат премии Федерации профсоюзов Беларуси, лауреат международных (СНГ) конкурсов.

Ольга Петровна руководит хором вот уже 20 лет. За эти годы состоялось множество концертов на самых разных концертных площадках по всей Беларуси: в домах культуры районов и предприятий, домах отдыха, санаториях и госпиталях; успешные выступления на многих фестивалях и конкурсах. Ежегодно хор участвует в рождественских песнопениях в костеле Святога Симеона и Святой Елены, выступает во многих храмах Беларуси.

Большую помощь энтузиастам оказал Республиканский Дворец профсоюзов, оплатив главный реквизит – концертные костюмы на весь состав хора. Концерты хора – бесплатные, денежное вознаграждение хористы не получают. Платный вход – доход владельцев концертных залов.

После очередной репетиции Ольга Петровна вышла из зала и присела на скамейку. На мой понимающий взгляд смущенно кивнула: устала.

На мгновение время перевернулось. Передо мной сидела девочка из школьного детства, а в голове звучали слова из тогда еще не написанной песни: «Песне ты не скажешь до свиданья…» К реальности меня вернули слова Ольги Петровны:

– Договариваемся с хором одного из районных домов культуры о совместном концерте осенью этого года.

– Оля, на дворе пока что апрель, – удивился я.

– Моя жизнь в любое время – это хор. – Ее слова прозвучали искренне и просто.

Михаил ЗАПОЛЬСКИЙ.

НЕ ПРОПУСТИТЕ!

21 апреля в 16 часов в Доме ветеранов по улице Я.Купалы, 21 состоится отчетный концерт народного хора ветеранов труда «Славянский сувенир».

Художественный руководитель и дирижер – Ольга Кузьмина.

СПАСИБО!

Двойная радость

Для меня, участника Великой Отечественной войны, День Победы 9 Мая – особый праздник. И приятно, когда тебя не забывают, уважают. Двойную радость я испытал, когда накануне праздника ко мне пришли школьники с педагогом 145-й школы Минска, чтобы поздравить и вручить цветы, конфеты, услышать мои воспоминания о фронтовом времени. Был приглашен на концерт учащихся, где я прочитал три своих стихотворения – «День Победы», «Наша великая Победа» и «Осталось нас совсем немного».

Во время исполнения различных песенных и музыкальных номеров великолепным дирижером была педагог. Одно загляденье наблюдать, как юные школьницы в четыре руки играют на пианино. Растут, растут в Беларуси молодые таланты!

Не забыли меня и в райисполкоме Московского района. Получил я поздравление и от коллектива Печатной фабрики. Не только в виде открытки, но и с вручением денег, цветов.

А дома ждали друзья. И тоже – поздравления, пожелания еще долго жить на земле, которую я когда-то защищал от врагов.

Мне 92 года. Долголетия я желаю также всем-всем нашим людям!

Леонид РОССИЯНСКИЙ,
ветеран Великой Отечественной войны.
Минск.

ГЛАЗАМИ ПАЦИЕНТА

О том, как лечат в Слуцке

Прошу не судить меня строго за оценку работы слуцкой медицины, поскольку оцениваю ее буду по сугубо личным наблюдениям и впечатлениям, сложившимся в результате вынужденного пребывания в медицинских учреждениях г.Слуцка.

Жизнь, как говорят, вся в черно-белую полоску, и чем старше мы становимся, тем больше черных полосок. Постарел – пошел по больничкам.

Но мой последний визит осенью 2017 г. в инфекционное отделение Слуцкой ЦРБ никак не был связан со старостью. Отравление грибами. Собираю грибы с раннего детства и неплохо разбираюсь в них, но хочу предупредить всех: грибы мутируют, меняют свойства, появляются новые виды, схожие с уже известными, и об этом не надо забывать.

Медработники инфекционного отделения знают свое дело. Это подразделение районной больницы с очень строгим режимом контактирования с внешним миром – персонал отделения относится к этому с пониманием и ответственностью. Это, думаю, заслуга молодого врача, заведующего отделением **Николая Анатольевича Луцевича**. Ведь строгий режим изоляции – это не чья-то прихоть, а необходимость. Но при этом работники отделения вежливы, тактичны, грамотны. Как я ни настаивал на своей досрочной выписке, мотивируя это отличным самочувствием, Николай Анатольевич сказал: «Я всегда довожу свое дело до конца», – и отпустил только после изучения результатов повторных анализов.

Второй пример. По воле судьбы пришлось наведаться в урологическое отделение, которым заведует врач от Бога **Вячеслав Михайлович Пьянин**. В любое время суток он без промедления приходит на помощь больному. Скажу о персонале: грамотные специалисты, каждый знает свои обязанности и выполняет их отлично, все сотрудники понимают друг друга с полуслова. Очень хочу поблагодарить медсестер **А.С.Веремейчик** и **Т.А.Кухту** за их доброту и профессионализм. Эти люди, как говорится, на своем месте. Большую благодарность выражаю также и буфетчице-раздатчице **Т.Ф.Прахаревич** – очень отзывчивая и искренняя женщина, и нянечке **Л.И.Сойко**. Большое спасибо всем сотрудникам отделения за честный, добросовестный труд!

Слова благодарности хочу высказать и врачу неврологического отделения **Татьяне Львовне Проньно**, которая буквально за двое суток поставила меня на ноги после сильного приступа радикулита. Часто приходилось обращаться к ней впоследствии и по другим вопросам и убедиться в настоящем профессионализме этой замечательной женщины.

Но есть и недостатки. Во всяком случае я с ними столкнулся. Очень хочется пожелать большей внимательности персоналу лабораторий. Припоминаю анекдотичный случай, когда лечащий врач при утреннем обходе поздравил меня с беременностью после сдачи мной мочи на посев (выдали результат анализа какой-то беременной женщины). Однажды выдали не мой результат анализа крови на ПСА. После таких невеселых событий стал пользоваться только услугами СИНЛАБ.

Как ни печально, вынужден высказать несколько претензий к работе поликлиники. Попасть на прием к врачу, у которого наблюдаешься, практически невозможно из-за частого пребывания врачей на разных курсах. Хотел посетить заведующую поликлиникой с жалобой на помощника врача за неправильно выданный рецепт, но и та отсутствовала. Кстати, получить рецепт у помощника врача теперь можно только по талону. А заказать талон к врачу утром по многоканальному телефону-роботу практически невозможно. И почему гардероб поликлиники в сезон работы не принимает головные уборы, хотя вешалки приспособлены для этого? Мне кажется, эти недостатки достаточно несложно устранить.

Несмотря на некоторые недостатки, существующие в работе слуцкого здравоохранения, накануне Дня медицинского работника, который отмечается в июне, хочу сказать огромное спасибо врачам за их труд! Уважаемые медики, счастья вам, здоровья и благополучия!

Александр РЯБЦЕВ.
г.Слуцк.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСА

Кветкі і гербарый

Як убачу я дзесьці дзіця,
Дык адразу – усмешка на твары.
…Калі дзеці ў нас кветкі жыцця,
Дык старыя, напэўна, – гербарый.

Алергія на мыш'як

Руку на сэрца шчыра ён кладзе,
Апраўдваецца доказна ў судзе:
– Паверце, ведаць я не мог ніяк,
Што ў цешчы алергія на мыш'як…

Кандом у паліто

Прыкмета: калі ў вашым паліто
Кандом знайшла «палова» нечакана,
Дык вам не сумнявацца можна, што
Чакаецца пакупка чамадана.

Сны

– Сняцца табе эратычныя сны?
– Сніліся толькі ў дзяцінстве яны.
Лепшую зараз я маю аддуху,
Бо не эротыку сню, а парнуху.

Піць кінуць усе

Калі я быў у «чорнай паласе»,
Дык змог да гэткай ісціны прыйсці:
Перастаюць урэшце піць усе;
Камусьці
Удаецца пры жыцці…

Грошы на вучобу

Бэйбус з бацькам размову завёў:
– На вучобу дай мне сто рублёў.
Недавер да пачутага ў таты:
– Хто ж навучыць за сотню?
– Дзяўчаты!

Пераплацілі

…І тут адскочыў мяч ад галавы.
Быў гол забіты на апошняй хвілі.
А хто забіў? Арбітр бакавы!
Вось што такое ўсё ж – пераплацілі…

Мала хто знае…

– Я з мужыком не ляжу, як калода, –
Шчыра прызналася неяк кабета. –
Секс без гарэлкі – адна асалода!
Толькі вось мала хто знае пра гэта…

Нарэшце пазнаёміліся

Нявыкрутка выйшла
У офісе ў нас:
Амаль на гадзіну прапаў інтэрнэт.
Калегі, каб неяк забавіць свой час,
Зрабілі сумесны «салодкі» абед.
Нявыкрутку тую здарыў нам Гасподзь,
Была яна вельмі патрэбна даўно,
Бо покуль гарбату пілі, мімаходзь
Змаглі пазнаёміцца мы заадно…

Душа ў душу і цела ў цела

Напэўна, ні на ёту не схлушу,
Як выкажу я думку, што саспела:
Жанчыны хочуць жыць душа ў душу,
Мужчыны жыць імкнуцца цела ў цела…

Вынік

Зроблены ўрокі, і вынік такі:
Дзеці аглухлі, ахрыплі бацькі…

Парадокс

– Да Чорнага мора ты ездзіш штогод.
А колькі каштуе паездка твая?
– Як з жонкаю еду – даляраў пяцьсот.
А еду адзін – даражэй удвая…

Пахвала

– Ну ты й гігант! Ні даць ні ўзяць!
За секс цябе ўшчувала марна я:
Мы спім з табою тыдняў пяць,
А я тры месяцы цяжарная!

Заплаціць ці занесці?

– Мужчын два тыпажы ўсяго, павер, –
Сказала неяк мудрая кабета. –
Той, хто лядоўню занясе наверх,
І той, хто можа заплаціць за гэта…

ДАЛЁКАЕ – БЛІЗКАЕ

ПАБІЦЬ НЕФАРМАЛАЎ, або Як жанчына перахітрыла КДБ

З таго часу мінула больш за трыццаць гадоў, але мне помніцца той кастрычніцкі надвячорак, калі ў пакоі студэнцкага інтэрната, дзе жылі і выкладчыкі Магілёўскага педагагічнага інстытута, у тым ліку аўтар гэтых радкоў, уваравалася мая знаёмая Тамара Раманькова. Яна выкладала фізіку ў вучылішчы культуры. Яе навучэнцам гэты прадмет быў у прынцыпе непатрэбны, і яны ставіліся да яго несур'ёзна, што Тамару ўсё ж турбавала, і яна шукала розныя эфектыўныя методыкі. У гэтых пошуках нашы інтарэсы часткова супадалі, з-за чаго мы і пазнаёміліся. Была яна жанчынай імпульсіўнай, энергічнай, нават занадта энергічнай, таму слова «ўваравалася» ў дадзеным выпадку дарэчы.

За ёй увайшоў каржакаваты малады мужчына, з якім яна мяне пазнаёміла: інжынер Машынабудаўнічага інстытута Анатоль Фёдараў.

– Ой, там такое!.. Ой, там такое!.. – узбуджана загаманіла Раманькова, пасля таго як павіталася і пазнаёміла нас. Было відавочна, што навіна, якую яна прынесла, узрушыла ўсю яе істоту. З-за гэтай узрушанасці не атрымлівалася выкласці навіну спакойна і паслядоўна, але ўсё ж з яе блытаных усхваляваных выказванняў мы зразумелі, што ў Мінску рыхтуецца стварэнне нейкай арганізацыі па абароне правоў і памяці рэпрэсаваных людзей і што гэта робіцца не па ініцыятыве кампартыі, а па ініцыятыве знізу, з-за чаго камуністы, натуральна, будуць абураны такім самавольствам, таму супраць ініцыятараў паўстане ўся камуністычная армія і г.д. Тым не менш Тамара збіралася ўзяць удзел за ўстаноўчым сходзе, для гэтага ёе павінна вылучыць туды нейкая суполка людзей з трох ці болей чалавек.

Усхваляванасць Тамары мне была зразумелай: яе бацькі былі рэпрэсаваны, і гэта наклала адбітак на ўсё яе жыццё. Мой бацька і яго брат таксама прайшлі сцежкамі ГУЛАГа – і гэта таксама зблізіла нас. Вынікам таго вечара стаў пратакол, падпісаны намі трыма аб тым, што ад імя суполкі з трох грамадзян Тамара Раманькова накіроўваецца на ўстаноўчы сход грамадскага аб'яднання «Камітэт 58». З гэтым пратаколам яна і паехала ў Мінск у сераду 19 кастрычніка 1988 года.

А па вяртанні не менш усхвалявана расказала аб тым, што адбывалася на сходзе ў Доме кіно. І мы вырашылі пачаць падрыхтоўку да стварэння магілёўскай філіі «Мартыралогу Беларусі» (такую назву ўрэшце атрымала створаная асацыяцыя па абароне правоў і памяці ахвяр палітычных рэпрэсій), якая надалей павінна стаць падмуркам стварэння ў Магілёве філіі БНФ.

Асноўную працу па падрыхтоўцы выконвала сама Тамара. Па-першае, дзякуючы яе грамадскай актыўнасці ў яе было шмат знаёмых у Магілёве і вобласці, сярод якіх былі і рэпрэсаваныя ці іх сваякі. Іх яна найперш і запрашала на сход. Мы з Анатолем шукалі прыхільных да такой ідэі людзей з асяродку нашых знаёмых.

Сход рыхтаваўся патаемна. Але тое, што ведаюць двое, ужо не сакрэт. А тут не двое, а некалькі дзесяткаў. Дый тэлефонныя перамовы ў тыя часы ўжо ўмелі праслухоўваць. Таму я сумняваўся ў тым, што пра нашу патаемную дзейнасць КДБ не ведае і не зашкодзіць нам. Адначы выказаў свае сумненні Раманьковай. «Прыдумаем запасны варыянт», – сказала яна. Яе «запасны варыянт» аказаўся нечаканым для усіх, нават для нас з Анатолем і для службоўцаў КДБ. Але аб тым, як удалося перахітрыць КДБ, крыху пазней.

Сход узнамерыліся правесці ў нядзелю 27 лістапада ў ленінскім пакоі («ленкомната» – так называлася раней пакой адпачынку) інтэрната швейнай фабрыкі. Выхавальнікам інтэрната на той час быў вайсковец у адстаўцы Мікалай Курашоў. У 1968 годзе ён у складзе савецкіх войскаў знаходзіўся ў Чэхаславакіі, каб утаймаваць памкненні чэхаў і славакаў вырвацца з сацыялістычнага лагера, і чакаў, што атрымае званне ветэрана вайны і адпаведныя льготы. Але чаканага не атрымаў, бо, як яму адказалі, у Чэхаславакіі ніякай вайны не было. Таму ён лічыў сябе пакрыўджаным савецкай уладай. Магчыма, на гэтай крыўдзе і сыграла Тамара, калі дамаўлялася з ім аб памяшканні для сходу.

Удзельнічаць у сходзе пагадзіліся каля 30 чалавек, большасць з Магілёва, але былі і з раённых цэнтраў вобласці. З Мінска прыехалі Зянон Пазьняк, пісьменнік Эрнест Ялугін і кінарэжысёр Алег Белавусаў.

Галоўным пытаннем для нас пры падрыхтоўцы сходу было пытанне аб тым, хто ўзначаліць магілёўскую філію. Мы разумелі, што новааброная старшыню чакаюць шмат непрыемных, нават трывожных хвілін ды сістотныя праблемы на працы. Тут патрэбны быў чалавек, з аднаго боку, аўтарытэтны сярод людзей, магчыма, абаронены сякімі-такімі дзяржаўнымі ўзнагародамі ці званнямі (нематываванае звальненне такога з працы як-ніяк выглядала б скандальна), а з іншага боку, чалавек псіхічна ўстойлівы і адданы (да самаахвярнасці!) у праваце распачатай справы. Другой пазіцыі людзі з нас трохі адпавядаў, але першая была не менш істотнай, а мы ёй не адпавядалі.

«Я такога чалавека ведаю», – неяк сказала Раманькова. Гэтым чалавекам аказаўся яе калега, выкладчык вучылішча і адначасова рэжысёр Краснапольскага народнага тэатра Валянцін Ермаловіч (брат вядомага гісторыка Міколы Ермаловіча, пра якога мы тады нічога не ведалі). За паўгода да нашага сходу Валянціну Іванавічу намаганнямі Аляксея Пысіна было прысвоена званне заслужанага дзеяча культуры. А ў 1939 годзе Івана Ермаловіча, паспяховага хутаранца, добрага гаспадара на зямлі, за нежаданне ўступаць у калгас раскулачылі, потым прысудзілі «дзесяць год без права перапіскі». Далей Валянціна, двух яго братоў і сястру гадавала маці. Гэты чалавек, натуральна, не мог быць абыякавым да нашай справы.

…Сівы лысаваты чалавек з добрымі і мудрымі вачыма спакойна выслухаў расповед пра стварэнне асацыяцыі і нашы аргументы, чаму менавіта яму прапануецца ўзначаліць магілёўскую філію, і, крыху падумаўшы, сказаў: «Што ж, калі трэба, я згодны». Сказана гэта было настолькі па-будзённаму проста, што я грэшным чынам падумаў: а ці разумее чалавек, на што ён дае згоду? Але ён разумеў. Займацца справамі «Мартыралогу» ён не збіраўся, бо проста не меў на гэта часу. Але ён гатовы быў прыкрыць сваёй постацю наіўных энтузіястаў новай і досыць рызыкоўнай справы.

Людзі збіраліся ў інтэрнацкім пакойчыку. Мы ўжо паспелі аздобіць яго падрыхтаванымі намі плакатамі, лозунгамі. Паколькі на сценах вольных месцаў амаль не было (яны былі завешаны камуністычнымі плакатамі і партрэтамі заснавальнікаў марксізму-ленінізму), нам давялося вешаць свае плакаты паверх тых.

Настрой быў трывожнаўрачысты. Усё ж дзея, якую мы збіраліся зрабіць, выходзіла за межы традыцыйных паводзін выхаванага савецкага чалавека. Казытала нервы адчуванне не забароненасці і ў той жа час адчуванне ненармальнасці гэтай забароны. Я паглядваў на сваю суседку па інтэрнаце, дацэнта кафедры філасофіі Алену Оськіну, яе твар таксама быў напружаны, як і ва ўсіх, хто прыйшоў.

Мы збіраліся пачынаць. Але тут у пакой увайшлі некалькі чалавек з гучным пытаннем: «Что тут происходит? Кто вы такие?» Як пазней высветлілася, гэта былі камендант інтэрната, парторг фабрыкі, намесніца старшыні райвыканкама і яшчэ адзін чалавек, які не назваўся. За дзвярыма ў калідоры стаяў чалавек у міліцэйскай форме.

Мы пачалі тлумачыць, хто мы такія і што збіраемся рабіць. Але нас слухаць не сталі, а запатрабавалі пакінуць памяшканне, бо сход не ўзгоднены з кіраўніцтвам фабрыкі. І тут нехта з іх кінуў позірк на сцены і ледзь не задыхнуўся ад абурэння: «Яны Леніна і Маркса завесілі! Гэта ж падсудная справа!»

Нам нічога не заставалася, як знімаць свае плакаты і выйсці з памяшкання. Міліцыянт быў толькі адзін, і мы зразумелі, што арыштоўваць нас не збіраюцца.

(Заканчэнне на 6-й стар.)

ВОЕННАЯ ПОЛИТИКА

Как НАТО противостоит ядерной угрозе из России

Стратегия в четырех пунктах

Россия и НАТО постоянно говорят о необходимости диалога. Но это на словах. На деле же стороны постоянно обмениваются обвинениями в агрессивных действиях и придумывают всё новые ответные меры. Пирамида из «ответов на ответы» достигла уже такой высоты, что вопрос «кто начал первым?» теряет смысл.

Вчера, 3 июня, всего в 60 километрах от Калининградской области стартовали крупные международные учения НАТО Tobruq Legacy-19. Военные из 19 стран-участниц североатлантического альянса будут отрабатывать действия по противоракетной и противовоздушной обороне на территории Польши.

Помимо Польши НАТО одновременно проводит сразу несколько учений в Восточной Европе: в Латвии, Болгарии, Румынии, Венгрии и на Балтийском море.

И хотя текущие учения – давно запланированные, они проходят на фоне смены военной стратегии альянса. Это произошло впервые за последние десятилетия.

Причина – новые вызовы и ядерная угроза со стороны России, как заявил генеральный секретарь НАТО Йенс Столтенберг. Он пояснил, что новая военная концепция поможет добиться «полной защищенности» и обеспечить стабильность.

События в Крыму, как говорят в НАТО, продемонстрировали, что сдерживание России требует особого подхода. Для этого в альянсе разработали стратегию, состоящую из четырех пунктов.

1.Усиление давления на Москву. Через санкции и базы

В первую очередь речь идет о политическом давлении – то есть о санкциях. В Европейском Союзе существуют разные мнения по поводу как целесообразности, так и эффективности санкций против России, поэтому НАТО с большим одобрением относится к тому, что санкции удается сохранять.

Еще одна составляющая этого пункта – усиление обороны союзников. Например, альянс увеличил свой постоянно базирующийся контингент в Румынии, а в румынском городе Отопен только что закончились учения НАТО в области коммуникаций и информатики. Альянс также продолжает оказывать помощь Украине и Грузии. Все это, как считают в Североатлантическом блоке, усиливает психологическое давление на Москву и укрепляет позиции НАТО в Европе.

При этом члены альянса подчеркивают, что не хотели бы изолировать Россию.

В Брюсселе отмечают, что четыре батальона альянса, размещенные в Восточной Европе, и по численности, и по вооружению не идут ни в какое сравнение с тремя дивизиями, которые Москва разместила в западном и южном округах России в ответ на действия НАТО.

2.Закрепление в Черном море. «Оно не принадлежит одной стране»

Суть второго пункта новой стратегии НАТО – усиление присутствия альянса в Черном море. Речь идет о патрульных самолетах, фрегатах, эсминцах и других боевых кораблях.

Еще несколько лет назад альянс считал Черноморский регион стабильным. В приоритетах тогда была ситуация в Балтийском море. События последних лет (например, аннексия Россией Крыма) заставили НАТО пересмотреть приоритеты, и Балтика ушла на второй план. Такой расклад, признаются представители НАТО, сохранится минимум ближайшие несколько лет.

«Наступил длительный период, в ходе которого Черноморский регион будет нестабильным, с очень сильным военным присутствием России, – считает Джеймс Аппатурай, представитель генсека НАТО. – У нас есть длинный список учений, которые НАТО и союзники будут проводить и в Черном море. Конечно, это делается в основном из соображений военной целесообразности, но также и по политическим мотивам, и с целью демонстрации силы».

Последние учения НАТО в Черном море – «Морской щит» – это не только часть пакета мер помощи Украине, но и возможность улучшить осведомленность НАТО о ситуации в Черном море.

Россия отреагировала оперативно. Во-первых, Совет Федерации сделал заявление, из которого следует: нарушение процедур прохождения украинских кораблей через Керченский пролив чревато возникновением военного конфликта с Россией.

«Черное море не принадлежит лишь одной стране, – подчеркнул в беседе с Би-Би-Си советник НАТО по России Роберт Пшель, явно намекая на действия Москвы. – И мы будем напоминать об этом».

3. Пакеты помощи для союзников

В приоритетах – снова Украина и Грузия. Совместные учения для Грузии – возможность приблизиться к НАТО, куда страна давно стремится. Официальные лица Грузии не раз говорили, что интеграция в альянс является гарантом безопасности страны.

Что касается Украины, то здесь речь идет как о взаимодействии на уровне спецслужб, так и об усилении военно-морских сил – этой сфере уделяется особое внимание из-за потери Крыма, где и базировалась большая часть военного флота Украины. Всего в натовском плане помощи прописаны 40 пунктов, по которым Киеву будет оказана поддержка.

Правда, пакет помощи Украине утверждался при прошлом президенте страны. Изменятся ли отношения Киева и НАТО при Владимире Зеленском? Сам президент на недавней встрече с главами МИД Швеции и Польши заверил коллег, что Украина продолжит политику углубления интеграции с НАТО. Правда, некоторые эксперты, проанализировав первые публичные заявления Зеленского, высказали мнение, что он может быть менее настойчив и последователен в диалогах с Брюсселем, чем его предшественник.

4.Противостояние киберугрозам

Урон от кибератаки сопоставим с реальным военным ударом, считают в НАТО. Всего лишь одна такая атака способна нанести экономике ущерб в миллиарды долларов, парализовать критически важную инфраструктуру и приостановить работу крупнейших компаний.

Страны-члены альянса договорились считать, что любая кибератака подпадает под статью 5 учредительного документа НАТО (нападение на одну или несколько стран альянса будет рассматриваться как нападение на НАТО в целом, и каждая из стран-участниц должна оказывать помощь).

Так киберпространство приравняли к земле, морю и воздуху.

Отслеживанием киберугроз занимается специальный Центр кибероперации, но в полную силу он начнет работать только в 2023 году.

(bbc.com.)

ДИПКУРЬЕР

Бразилия открыла консульский отдел в Минске

Посольство Бразилии сегодня открывает консульский отдел в Минске. Ранее для решения консульских вопросов надо было обращаться в дипломатическое представительство страны в Москве. Теперь это можно будет сделать в белорусской столице.

Консульский отдел будет работать с 10 до 15 часов с понедельника по четверг с перерывом с 12 до 13 часов, а в пятницу с 10 до 13 часов.

В соответствии с соглашением между Беларусью и Бразилией визы не требуются для поездок между странами на срок до 90 дней в году. Граждане стран могут участвовать во временных деловых встречах.

Однако для осуществления деятельности, приносящей доход, включая трудовую, миссионерства, волонтерской работы, учебы, стажировок и исследований необходимо получение соответствующей визы в любом консульском учреждении принимающей страны.

ЭВРИКА!

17,8 млрд долларов на благотворительность

Их пожертвует писательница Маккензи Безос.

Писательница она по призванию. Дело в том, что Маккензи владеет 4% акций Amazon – компании, основанной ее бывшим мужем Джеффом Безосом. Размер ее капитала оценивается по меньшей мере в 35,6 млрд долларов, она занимает третье место в списке самых состоятельных женщин мира.

В январе этого года чета Безосов объявила о разводе: *«Нам невероятно повезло, что мы нашли друг друга. Мы очень благодарны за каждый год, который мы были вместе как муж и жена».*

В апреле они договорились об условиях развода – Маккензи Безос должна получить 35 млрд долларов, это рекордная сумма для отступных выплат при бракоразводных процессах. Спустя месяц она пообещала пожертвовать половину средств на благотворительность.

Что касается книг Маккензи, то в 2005 году вышла ее первая книга «Испытание Лютера Олбрайта». И хотя ее дебютный роман об эмоционально подавленном инженере не стал бестселлером, многие критики высказались о нем одобрительно. Вторая книга Безос «Ловушки» увидела свет в 2013 году. Ее выпустило крупное издательство Knopf. Многие критики тогда посчитали, что второй роман оказался слабее первого.

ДУХОЎНЫ СКАРБ

50 фактаў пра бел-чырвона-белы сцяг

(Працяг. Пачатак у №№40-42.)

37. 31 жніўня 1934 года. Пра ўласнае аўтарства беларускага нацыянальнага сцяга ва ўспамінах піша **Клаўдзій Дуж-Душэўскі** (пераклад з літоўскай):

«Цікава адзначыць, што беларусы лічылі сваім дзяржаўным сцягам такі ж сцяг, як і літоўцы, гэта значыць белы вершнік на чырвоным фоне, але нацыянальнага сцяга тады яшчэ не было, і мне давялося зрабіць некалькі праектаў нацыянальнага сцяга, адзін з якіх быў прыняты, а менавіта белая, чырвоная і белая палосы. З гэтага часу гэты сцяг і з'яўляецца беларускім нацыянальным сцягам».

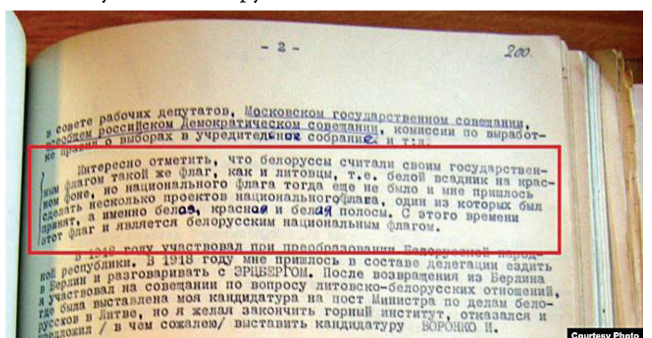

- 2 - 200.

в совете рабочих депутатов, Московском государственном совещании, Всероссийском Демократическом совещании, комиссии по выработке правил о выборах в учредительное собрание и т.п.

Интересно отметить, что белоруссы считали своим государственным флагом такой же флаг, как и литовцы, т.е. белой всадник на красном фоне, но национального флага тогда еще не было и мне пришлось сделать несколько проектов национального флага, один из которых был принят, а именно белая, красная и белая полосы. С этого времени этот флаг и является белорусским национальным флагом.

В 1918 году участвовал при преобразовании Белорусской народной республики. В 1918 году мне пришлось в составе делегации ездить в Берлин и разговаривать с ЭРЦБЕРГОМ. После возвращения из Берлина я участвовал на совещании по вопросу литовско-белорусских отношений, где была выставлена моя кандидатура на пост Министра по делам белоруссков в Литве, но я желал закончить горный институт, отказался и предложил / в чем сожалею/ выставить кандидатуру ВОРОНКО И.

Успаміны Клаўдзія Дуж-Душэўскага (пераклад з літоўскай), 1934 год.

38. 1941–1944 гады. У Другую сусветную вайну бел-чырвона-белы сцяг разам з іншымі нацыянальнымі сімваламі вярнуў да ўжытку калабарацыйны беларускі ўрад (Беларуская Цэнтральная Рада).

Мінскі гарадскі тэатр, 1943 год.

Як сведчыць распараджэнне рэйхсміністра па акупаваных усходніх тэрыторыях (14 чэрвеня 1944 года), гэтае выкарыстанне было неафіцыйным да апошніх дзён нямецкай акупацыі.

У Мінску падчас Другой сусветнай вайны.

Шырока вядомае распараджэнне, быццам падпісанае гаўляйтарам Беларусі **Вільгельмам Кубэ** і надрукаванае ў газеце «Раніца» (27 чэрвеня 1942 года), пра дазвол карыстацца бел-чырвона-белым сцягам побач з нямецкай сімволікай «пры святкаваннях або для абазначэння беларускай нацыянальнасці» апынулася, паводле вынікаў пазнейшых даследаванняў, тагачаснай дэзінфармацыяй, вінаватых у якой нямецкія акупацыйныя ўлады так і не знайшлі.

Сёння праціўнікі бел-чырвона-белага сцяга часта ўжываюць гэты факт для дыскрэдытацыі сваіх апанентаў, абвінавачваючы іх у фашызме. Пры гэтым звычайна замоўчваецца, што аналагічным чынам нямецкія ваенныя фарміраванні выкарыстоўвалі цяперашнія сцягі Бельгіі, Латвіі, Літвы, Нарвегіі, Нідэрландаў, Расіі, Украіны, Францыі, Эстоніі і некаторых іншых краін Еўропы і Азіі.

39. Чэрвень 1944 года.

Парад Беларускай краёвай абароны ў Мінску ля цяперашняга Дома ўрада.

40. 27 чэрвеня 1944 года. Адбыўся Другі Усебеларускі кангрэс. Уражанні **Яўхіма Кіпеля** з кнігі «Эпізоды»:

«Дзень 27 чэрвеня 1944 года ўспамінаецца мне ўрачыстым, па-сапраўднаму святочным: у Мінску пачалі хадзіць трамваі, упрыгожаныя нацыянальнымі бел-чырвона-белымі сцягамі, на вуліцах шмат руху, усюды ва ўстановах людзі з правінцыі, багата моладзі – большыня ва ўніформах СБМ».

Другі Усебеларускі Кангрэс праходзіў у Мінскім гарадскім тэатры. Уваход быў упрыгожаны «Пагоняй» і бел-чырвона-белымі сцягамі, а будынак ахоўвалі ад магчымых правакацый – як з боку немцаў, так і з боку савецкіх падпольшчыкаў-тэрарыстаў – жаўнеры Беларускай Краёвай Абароны.

Другі Усебеларускі Кангрэс у Мінскім гарадскім тэатры, 1944 год.

41. 50–80-я гады XX стагоддзя. У савецкі час у БССР бел-чырвона-белы сцяг трапляе пад забарону, але актыўна выкарыстоўваецца беларускай дыяспарай за мяжой.

Беларускае святкаванне ў Таронта,1971 год.

42. 24 жніўня 1991 года. Дэпутат **Галіна Сямдзянава** ўнесла бел-чырвона-белы сцяг у Вярхоўны Савет.

На наступны дзень, **25 жніўня**, Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце, якая была прынята **27 ліпеня 1990 года** Вярхоўным Саветам БССР, быў нададзены статус канстытуцыйнага закона.

43. 19 верасня 1991 года. Вярхоўны Савет БССР прыняў законы «Аб Дзяржаўным сцягу Рэспублікі Беларусь» і «Аб Дзяржаўным гербе Рэспублікі Беларусь», а таксама аб назве нашай краіны. У адпаведнасці з гэтымі законамі краіна стала называцца Рэспублікай Беларусь і была ўведзена новая дзяржаўная сімволіка – бел-чырвона-белы сцяг і герб «Пагоня».

44. Верасень 1991 года. Адразу пасля прыняцця закона «Аб дзяржаўных сімвалах» на Доме ўрада з'явіўся бел-чырвона-белы сцяг, які загадзя прынеслі дэпутаты з БНФ.

Бел-чырвона-белы сцяг і герб «Пагоня» на Доме ўрада, 1991 год.

(Заканчэнне у наступным нумары.)

У СОСЕДЕЙ

Пицца за 3 минуты

В Литве представлен первый пиццемат (автомат по продаже пиццы), который из свежих ингредиентов выпекает пиццу в течение 3 минут.

Стоимость такой пиццы для физических лиц около 5 евро. Создатель пиццемата не сомневается, что из-за нехватки работников такие автоматы будут популярны и в ресторанах.

Клаудио Торгеле, основатель CiboLabs и инженер, создавший пиццемат, рассказал, что пиццемат может приготовить пиццу четырех видов (Margarita, Peperroni, с ветчиной, Dolomiti), оплатить заказ можно с помощью банковской карты или мобильного приложения, можно оборудовать и механизм оплаты наличными. После оплаты автомат начинает готовить пиццу – делает тесто, раскатывает его, выкладывает необходимые ингредиенты и печет пиццу. Заполнять автомат продуктами надо после изготовления 100 пицц. Уточняется, что ассортимент пицц можно менять в зависимости от того, в какой стране будет работать автомат.

ВІНШУЕМ!

Валерый АНІСЕНКА:

«...Каб не было пустаты ў душы»

5 чэрвеня сваё 75-годдзе будзе адзначаць заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, лаўрэат Дзяржпрэміі Беларусі і спецыяльнай прэміі прэзідэнта, кавалер ордэна Францыска Скарыны, прафесар, акадэмік Валерый Анісенка.

«Народная Воля» павіншавала яго з надыходзячым святам.

– Валерый Данілавіч, ведаю, што будзеце святкаваць на сцэне філармоніі…

– Менавіта так.

– 75 для вас – гэта які ўзрост?

– Класны! Вельмі класны!

– А некаторыя скардзяцца, што ўсё баліць, пенсіі на жыццё-быццё не хапае, жанчыны не цікавяць…

– А ў мяне ўсё файна! І я дагэтуль абарочваюся жанчынам услед. І з іх боку іншы раз заўважаю погляды, поўныя цікавасці. І бляск у вачах, здаецца, яшчэ не страціў…

– Чула, што на юбілейнай вечарыне будзеце прэзентаваць сваю новую кнігу – «Неўтаймоўны». Ведаючы вашу творчую натуру, думаю, гэта будзе не апошні ваш твор…

– Як кажуць, калі хочаш насмяшыць Бога, раскажы яму пра свае планы! Таму не ведаю, колькі яшчэ кніг будзе…

Але хачу сказаць: дзякуй, Госпадзі, я жыву!

Гэта самае галоўнае – каб не было пустаты ў душы. Каб было жаданне жыць, працаваць, тварыць.

Думаю, калі і ёсць у мяне нейкая здольнасць, дык гэта па-сапраўднаму атрымліваць задавальненне ад жыцця і жаданне жыць!

– А што вас натхняе? Навучыце, як не стамляцца ад жыцця?

– Скажу, і гэта адно з маіх асабістых адкрыццяў: калі стамляешся, будзь сам сабой і сам-насам! І калі ты адбыўся як чалавек, то табе ніколі не будзе сумна з самім сабой.

Мне, дарэчы, мама яшчэ некалі казала: «Валерка, не жыві адзін!» А я ж жыву адзін… Гэта страшна, можна павесіцца ў дзень па пяць раз!

– А чаму засталіся адзін? Мне нават дзіўна ад вас такое чуць.

– Гэта ўжо тэма для іншай размовы, вельмі прыватнай.

Вечны пошук ідэала і прывёў у выніку да таго, што я адзін, як воўк.

Але трэба, каб не было сумна з самім сабой. Каб было, пра што падумаць, што ўспомніць…

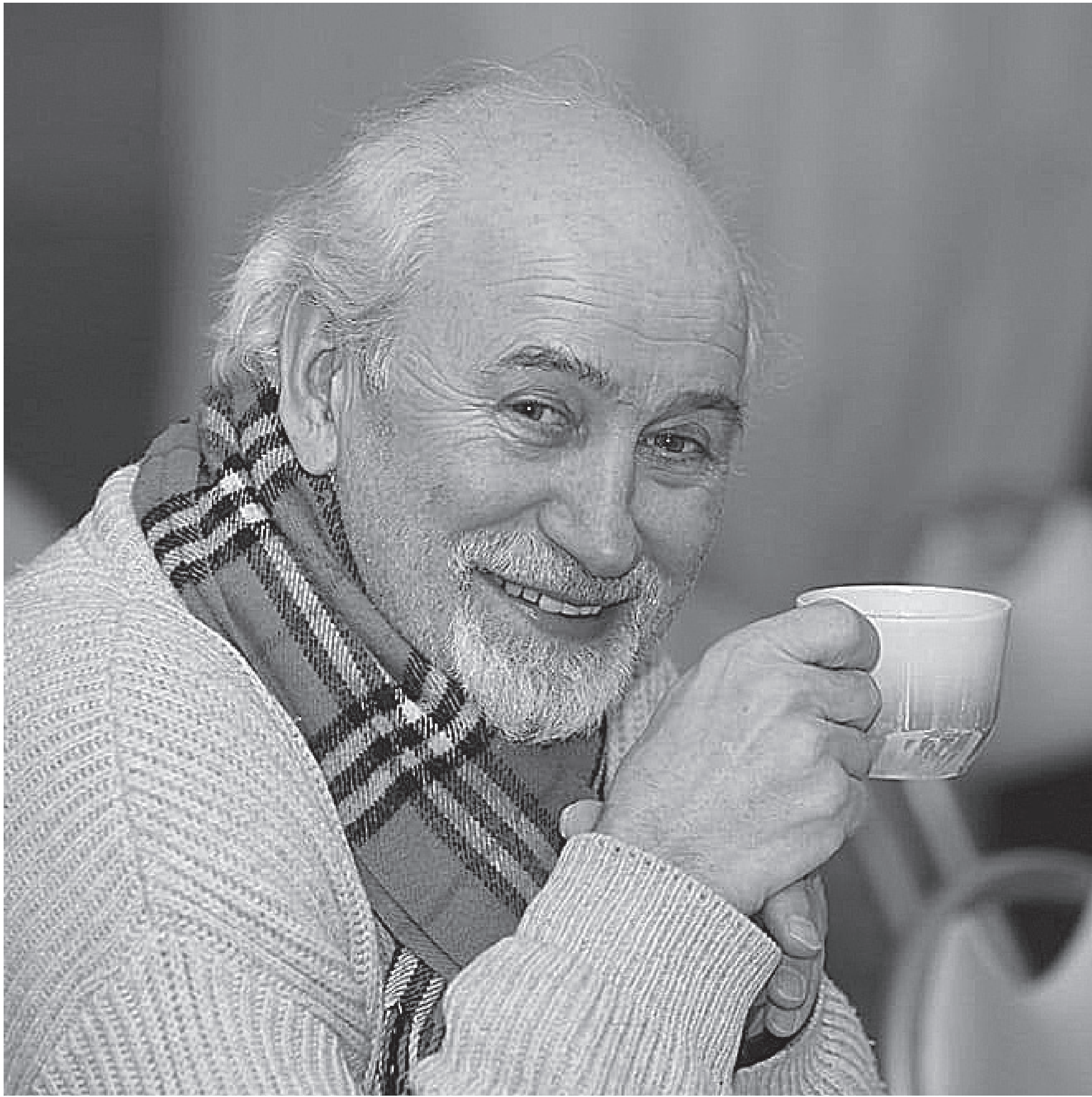

– Хіба ніколі ў вас не бывае расчаравання ад адзіноты, ад таго, што нешта атрымліваецца не так, як хацелася б?

– Не тое што расчараванне! Часам проста выю воўкам!

А цяпер яшчэ і выпіць нельга…

– Чаму?

– Было на працягу двух апошніх месяцаў некалькі непрыемных званочкаў… Спачатку сарваўся сардэчны рытм, 4 красавіка ўсё здарылася. А потым роўна праз месяц, 3 мая, здарыўся мікраінсульт. І па 17 мая я быў у Бальніцы хуткай дапамогі.

– А божухна!

– І зараз я яшчэ на бальнічным.

Скажу шчыра: я проста ўражаны працай беларускіх кардыёлагаў, Бальніцай хуткай дапамогі. Гэта цуд нейкі!

– Цяпер ясна, чаму на юбілей кілішак не перакуліце…

– Я ўжо і сам не хачу…

Канешне, у мяне ў руках будзе кілішак, і будзе застолле, прыгожы фуршэт. У мяне ж праграма вечарыны класная! Я звычайна нікому не даю выступаць – усё сам. Але цяпер дактары мне не вельмі раяць актыўнічаць. Таму я вырашыў, што запрашу ўсіх у радыётэатр. А ён на Беларусі быў вельмі класны! І прапаную задумацца – пра жыццё… Потым пачытаю хвілін 15–18 урыўкі з монаспектакля «Дырыжор», сусветная прэм'ера якога адбылася не так даўно, некалькі вершаў, яшчэ выканаю чатыры рамансы. І ўсё на гэтым! А потым буду падпісваць кніжку.

– З надыходзячым юбілеем, Валерый Данілавіч! І здароўя вам!

– Дзякуй!

Марына КОКТЫШ.

ПАЛЕМІКА

Ці з'явіцца ў Гродне мастацкі музей?

Канкрэтных рашэнняў пакуль няма, але ёсць розныя погляды на тое, якім ён павінен быць і дзе знаходзіцца.

Яго месца – у Палацы тэкстыльшчыкаў

Гродна – адзіны з абласных гарадоў, дзе няма мастацкага музея. Па іроніі лёсу, як некалі заўважыў адзін з мясцовых мастакоў, усё складваецца так, што ў неверагодна прыгожым горадзе, у якім захавана гісторыя, дзе жыве нямала беларускіх мастакоў і адбываецца самая вялікая колькасць выстаў, ні за гады савецкай улады, ні пасля атрымання краінай суверэнітэту так і не знайшлося месца для музея мастацтва.

Недзе з месяц таму арганізавалася ініцыятыўная група з мастакоў і аматараў жывапісу, якія напісалі петыцыю да гарадскіх улад з патрабаваннем адкрыць мастацкі музей, альбо галерэю, альбо цэнтр мастацтва. Назва дагэтуль абмяркоўваецца, канцэпцыя ў агульным складзена і ўвесь час шліфуецца і хуткімі тэмпамі праходзіць свой эвалюцыйны шлях.

Выкладчыца дзіцячай мастацкай школы ў Гродне **Наталля Паўленка**, якая належыць да той групы, што рыхтавала і данесла да ўлад петыцыю, настойвае: музей мастацтва павінен размясціцца ў былым Палацы тэкстыльшчыкаў на Савецкай плошчы. Гэта – цэнтр горада, будынак з'яўляецца другім па візуальным акцэнце ў ансамблі Савецкай плошчы.

На думку спадарыні Наталлі, архітэктурны стыль савецкага ампіру найбольш поўна адпавядае класічнаму ўяўленню пра музей. І ўнутраную канструкцыю можна адаптаваць пад патрэбы музея.

Удзельнікі ініцыятыўнай групы ўжо склалі план размяшчэння пакояў, паводле якога ў будучым музеі знойдзецца месца не толькі для жывапісу, але і для мультымедыйнай залы з сучаснымі тэхнічнымі навінкамі, кавярні, мастацкай крамы і г.д. Ёсць у актывістаў і адказ песімістам, якія лічаць, што для дзейнасці такога музея ў Гродне няма адмыслоўцаў, – яны вырастуць, паколькі ў горадзе ёсць вышэйшая навучальная ўстанова, у якой навучаецца шмат таленавітых мастакоў і мастацтвазнаўцаў.

Гэтая група ўжо падлічыла, што ў багатых фондах толькі гісторыка-археалагічнага музея пыляцца больш за 700 твораў жывапісу розных часоў, больш за 300 графічных работ, а таксама скульптуры і творы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, якія нават ніколі не выстаўляліся ў экспазіцыі.

Самае рэальнае – у Новым замку

Кіраўнік Гродзенскага абласнога аддзялення Саюза мастакоў Беларусі **Мікалай Бандарчук** і ягоныя аднадумцы лічаць, што месца новаму музею не ў былым Палацы тэкстыльшчыкаў, а ў Новым замку, адкуль пераязджае абласная бібліятэка, у выніку чаго вызваляецца цэлае крыло.

«*Там таксама вельмі зручнае месца, і залы больш прыстасаваны для галерэі*, – кажа Бандарчук. – *І плануем размясціць не толькі экспазіцыю з гісторыка-археалагічнага музея, а і прасіць, каб нам далі працы гродзенскіх мастакоў з Нацыянальнага мастацкага*».

Спадар Бандарчук лічыць, што найбольш важным у стварэнні музея мастацтваў будзе фінансавы бок. На яго думку, для пачатку было б варта дзейнічаць пад крылом гісторыка-археалагічнага музея, дзе існуе аддзел мастацтваў, у якім ужо працуюць адмыслоўцы, і на іх працу выдаткоўваюцца бюджэтныя сродкі. Бандарчук упэўнены, што ў сённяшніх умовах можна знайсці крыніцы фінансавання. Ён прыводзіць у прыклад абласную бібліятэку, якая атрымала ўжо некалькі грантаў і дзякуючы гэтаму паспяхова развіваецца.

Скульптар **Уладзімір Панцялееў** і мастачка **Вікторыя Ільіна** падтрымліваюць ідэю кіраўніка гродзенскага аддзялення Саюза мастакоў аб тым, каб музей адкрыць менавіта ў Новым замку, і ў адзін голас дадаюць, што Палац тэкстыльшчыкаў для гэтага не падыходзіць.

Ідэя выдатная, але яна застаецца сама па сабе

Адзін з найбольш вядомых гродзенскіх мастакоў **Юрый Якавенка** скептычна глядзіць на стварэнне мастацкага музея ў Гродне. Найперш таму, што для яго існавання патрэбна калекцыя.

«*А ў каго ёсць такая калекцыя?* – задаецца пытаннем мастак. – *У горада – няма, у вобласці – няма, і ў прыватнай асобы я такіх не ведаю. Нават калі і атрымаецца нешта з памяшканнем пад музей, то гэта яшчэ не рашэнне праблемы, калі не будзе калекцыі*».

Што тычыцца твораў, якія захоўваюцца ў гісторыка-археалагічным музеі, то Якавенка перакананы, што ніводзін музей не пагодзіцца на тое, каб аддаць сваю калекцыю.

Ён таксама нагадвае, што абсталяванне для сучаснага музея мастацтваў каштуе шалёных грошай і наўрад ці знойдзецца такі фундатар, які набудзе яго.

«*Вы нават не ўяўляеце, колькі зараз каштуюць сучасныя сістэмы клімат-кантролю для музеяў, выцяжкі, сховішча і г.д.*, – кажа Якавенка. – *Ідэя стварэння музея выдатная, многія гродзенскія мастакі мараць пра гэта ўжо дзесяцігоддзямі. Але, на жаль, ідэя сёння застаецца сама па сабе*».

Яшчэ на адзін важны аспект праблемы звяртае ўвагу спадар Якавенка: у Гродне існуе выставачная зала, некалькі прыватных галерэй, але туды наведваюцца адзінкі, калі адбываюцца выстаўкі жывапісу.

«*Прыходзяць толькі на камерцыйныя мерапрыемствы кшталту выставы матылькоў альбо дыназаўраў ці на продаж футраў па зніжаных коштах*, – сумна заўважае мастак. – *Адкрылі новы культурны цэнтр «Фестывальны», а побач рэстаран «Грынвіч». Спыняюцца дарагія машыны, выходзяць з іх людзі, і ўсе ідуць... у рэстаран, мінаючы культурны цэнтр з мастацтвам...*»

***

Дыскусіі адносна стварэння мастацкага музея ў культурным асяродку Гродна працягваюцца…

Нехта з вялікіх заўважыў, што магчымасць ганарыцца дасягненнямі мастацтва заўсёды вызначае багацце нацыі. Адсутнасць падобнай пляцоўкі сведчыць аб адсутнасці альбо беднасці культурнай спадчыны, што скажае рэальнае становішча рэчаў.

Міхал КАРНЕВІЧ.

ДАЛЁКАЕ – БЛІЗКАЕ

ПАБІЦЬ НЕФАРМАЛАЎ,

або Як жанчына перахітрыла КДБ

(Заканчэнне. Пачатак на 4-й стар.)

Шчыльнай групкай мы пайшлі ў бок вучылішча культуры. Прынамсі, туды скіравалася Тамара. А 19-й гадзіне ў лістападзе ўжо цёмна. Да таго ж у тыя часы эканомілі на вулічным асвятленні. Змрок прыроды адпавядаў змрочнаму настрою людзей. Ішлі марудна, бо сярод нас былі людзі даволі сталага ўзросту. Следам за нашай групай пагрозліва пасоўвалася другая група. «Канваіры», – пажартаваў нехта з былых вязняў ГУЛАГа. «Канваіраў» было не менш, чым нас. Яны моўчкі ішлі за намі на адлегласці 30–40 метраў. Спыняліся мы – спыняліся і яны. Калі б мы распачалі сход на вуліцы, нас бы адразу атакавалі і разагналі. Некалькі чалавек з нашай групы не вытрымалі гэтага псіхалагічнага ціску, адышлі ўбок і зніклі.

Але ўпартая група не разыходзілася. Усё ж «Мартыралог Беларусі» ў Мінску створаны, пра тое ўсе ведаюць, і ў памяці нядаўнія падзеі 30 кастрычніка ў Курапатах, якія выклікалі ў народзе гнеў і абурэнне паводзінамі ўладных структур і непрыхаванай іх хлуснёй. Пратэстны настрой яднаў людзей, і гэта было мацней за страх.

Каля будынка вучылішча Тамара спыніла групу і азірнулася на «канваіраў». Тыя таксама спыніліся. Тады яна дастала загадзя прыпасены ключ, адамкнула дзверы, запусціла нас у будынак, а дзверы з сярэдзіны закрыла, прасунуўшы у ручку тоўстую дошку. Адкуль там з'явілася дошка? – мільганула ў мяне думка. Але адразу зразумеў: адтуль жа, адкуль і ключ. «Канваіры» пачалі тузаць дзверы, але завала трымала надзейна. Дзверы можна было адчыніць, толькі выламаўшы іх.

Кіраўнікі «канваіраў» разгубіліся. Ламаць дзверы ці выбіваць вокны яны не рашыліся. Пачалі званіць дырэктару вучылішча, каб знайсці ключ ад другога ўвахода. Была нядзелька, каля 20 гадзін. У такі вечаровы час дырэктар ужо рыхтаваўся да сну. Пакуль яму растлумачылі сітуацыю, пакуль ён успамінаў, дзе можа быць патрэбны ключ, пакуль знайшлі загадчыка гаспадаркі з ключом, пакуль яго прывезлі, пакуль тым ключом адмыкалі заржавелы замок, прайшло больш за гадзіну.

Гэтага часу нам хапіла, каб, падняўшыся на трэці паверх, заняць адну з аўдыторый і пачаць сход. Сход вяла сама Раманькова, яна ж уключыла магнітафон для запісу выступоўцаў, гэты гукавы пратакол я пазней перавёў на паперу.

Першым яна дала слова Ермаловічу. Той, коратка азначыўшы, што задача новага грамадскага стварэння – вярнуць з небыцця імёны людзей, зніклых у жахлівым чэраве сталінізму, пачаў гаварыць аб… мове: «Сярод самых жудасных злачынстваў сталінізму – тое, што ён расстраляў нашу родную мову. Вяртанне роднай мовы да жыцця – адна з асноўных задач нашай дзейнасці. Трэба вярнуць мову нашым дзецям…»

Тады мне гэткі паварот думкі быў незразумелы, бо я лічыў, што вяртанне роднай мовы – важная справа, але ёсць шмат больш важных. І галоўная – як выкарасказца з камунізму, як дамагчыся, каб людзі маглі выказваць свае меркаванні, не рызыкуючы трапіць у пастарунак ці быць высланым за мяжу і г.д. Аб чым і казаў у сваёй прамове.

Выступілі Э.Ялугін («Тое, што здарылася сёння, паказвае, што ў Магілёве ўжо існуе таварыства, ёсць сапраўдныя людзі, якія хочуць перабудовы грамадства…»), А.Белавусаў («Чаго баяцца тыя хлопцы з пустымі вачыма, якіх мы бачылі сёння? Яны баяцца таго, што мы перастанем іх баяцца… Сталінізм жывы і сёння…»), настаўнік гісторыі Ю.Мінін («Геній Сталіна ў тым, што ён змог адняць у людзей усё чалавечае. Колькі стагоддзяў культура імкнулася зрабіць з жывёлы чалавека. А за адно XX стагоддзе сталінізм паказаў, што можна народы ператвараць у рабоў…»).

Прамова Раманьковай была перабіта з'яўленнем у памяшканні трох успацелых людзей – дырэктара вучылішча В.Слукіна, сакратара партбюро В.Ротача і капітана міліцыі А.Залатухіна.

– Што тут адбываецца? – грозна спытаў дырэктар.

– Праводзім сход па стварэнні магілёўскай філіі асацыяцыі па абароне правоў і памяці ахвяр палітычных рэпрэсій.

– Пакіньце памяшканне!

– Чаму? Мы ж нічога не парушаем. Зараз скончым сход і пакінем.

Спакойныя адказы крыху суцішылі пагрозлівасць у голасе дырэктара.

– А чаму тут?

– Нам падалося, што гэтае месца падыходзіць.

– Вы сабралі тут нефармалаў?

– Якіх нефармалаў? Паглядзіце: тут настаўнікі, выкладчыкі ВНУ, інжынеры, пенсіянеры, былыя рэпрэсаваныя і зараз рэабілітаваныя. Паважаныя ў грамадстве людзі. Прысутнічаюць людзі з Мінска – супрацоўнік Акадэміі навук, пісьменнік і рэжысёр.

Сапраўды, пераважная большасць тых, што сядзелі ў зале, былі з сівымі галовамі і мянушка «нефармалы» да іх неяк не клеілася. У людзей, што з'явіліся ў зале, не было ніякага плана дзеянняў. Яны проста не ведалі, што трэба і што можна рабіць у такіх сітуацыях, бо ў такіх сітуацыях яны ніколі не былі. Скончылася тым, што міліцыянт перапісаў прозвішчы прысутных, найперш арганізатараў, і яны сышлі. А мы прадоўжылі сход.

Слова ўзяў Зянон Пазьняк:

– Самае шкоднае, што паспеў зрабіць сталінізм, – знішчыць разуменне самакаштоўнасці чалавечага жыцця, растаптаць павагу да чалавечай асобы, павагу да інтэлігенцыі і пашану да гістарычнай памяці… Сёння мы ўжо двойчы сталі сведкамі праяўлення гэтай сістэмы – непавагі да людзей, непавагі да чалавечай асобы незалежна ад узросту, ад лёсу чалавека. Грамадства з такой структурай заходзіць у тупік. Стварэнне нашага таварыства – адна з тых кропель перабудовы, якая неабходна для стварэння новага грамадства… Мы павінны адрадзіць тыя каштоўнасці, якія знішчыў сталінізм… У нашай рэспубліцы найбольш рэакцыйная сітуацыя – гэта пацвердзілі падзеі 30 кастрычніка ў Мінску… Калі ў Курапатах ляжаць сотні тысяч, то гэта ўжо лёс народа… Праясняючы сваё мінулае, мы праясняем свае перспектывы. Калі сталінізм не будзе развенчаны да канца, перспектывы ў нас змрочныя. Чалавек без гісторыі, без ведаў сляпы, ён – робат. Яго можна эксплуатаваць, яму можна даць любы загад, і ён будзе яго выконваць…

Прамоўца распавёў прысутным аб структуры таварыства «Мартыралог Беларусі», аб змесце і характары яго дзейнасці, адказаў на пытанні.

Далей Раманькова прапанавала тым, хто ўжо гатовы ўступіць у новае таварыства, застацца для вырашэння арганізацыйных пытанняў, астатніх падзякавала за ўдзел у сходзе і прапанавала ім сысці. Сышлі два чалавекі. Астатнія запоўнілі анкеты, прагаласавалі за стварэнне магілёўскай філіі, абралі старшыню і трох яго намеснікаў.

Такім чынам, Магілёўская філія асацыяцыі «Мартыралог Беларусі» пачала сваю правамоцную дзейнасць позним вечарам 27 лістапада 1988 года, у дзень памяці змагароў Слуцкага збройнага чыну (пра які мы тады таксама нічога не ведалі).

Назаўтра мае студэнты пацікавіліся, што адбывалася ў нядзелю вечарам. Я расказаў ім пра стварэнне філіі «Мартыралогу». Яны пераглянуліся:

– Дык гэта мы вас хацелі пабіць!

– Што-што?! Ну-ка пра гэта падрабязней.

Высветлілася, што напярэдадні іх выклікалі ў дэканат. Там сядзеў малады мужчына спартыўнага целаскладу. «Хлопцы, – сказаў ён, – распаясаліся нефармалы. Трэба пабіць іх». «Нефармаламі» для маіх хлопцаў былі пацаны, якія насілі завушніцы ў носе ці з чырвонымі пеўнікавымі прычоскамі. Пабіць такіх яны былі не супраць. Вось так і апынуліся ў групе нашых «канваіраў». Але «нефармалы» аказаліся хітрымі, да бойкі справа не дайшла. І цяпер «канваіры» рагаталі разам з адным з «нефармалаў».

Міхась БУЛАВАЦКІ, на той час выкладчык Магілёўскага педагагічнага інстытута.

АРТ-ЖИЗНЬ

Что сказал директор Большого театра, когда пришел к артисткам за кулисы

Говорят, что уровень задала Анна Нетребко – раньше так богато на сцену для выступления классические певицы не одевались. Но оперная дива номер один не скупится на шикарные наряды, и публика, ею быстро воспитанная, уже вошла во вкус: нам теперь хочется получать усладу не только для ушей, но и для глаз. Да и то сказать, человека красит одежда. Как почти не шутил Марк Твен: «Голые люди имеют крайне малое влияние в обществе, а то и совсем никакого».

Сольный концерт двух прекрасных белорусских певиц Анастасии Москвиной и Оксаны Волковой прошел в Большом театре с грандиозным успехом. Их вокальное мастерство безупречно. Но ведь, прямо скажем, у женщин и одежды были под стать! Чувствовалось, что этот вопрос они не пустили на самотек, их роскошные платья на сцене сочетались по цвету. Да и музыкальному материалу, который они исполняли, тонко соответствовали. Если Оксана была в кофейно-розовом, то Анастасия рядом – в изумрудном. Если Москвина мерцала в смоляном, то Волкова не терялась рядом с ней, потому что была в алом. Это было пиршество для глаз! А ведь еще какие голоса, какие дуэты…

Концерт собрал полный зал, от криков «Браво!» колыхалась люстра, букеты от публики выпадали из рук певиц – не удержать. Поэтому когда генеральный директор Большого театра Владимир Павлович Гридюшко пришел после концерта к солисткам за кулисы, то от полноты чувств он был лапидарен. «Мировой уровень! Поздравляю!» – только и смог вымолвить грозный руководитель.

Певицы не остались в долгу: «А вам, Владимир Павлович, спасибо за платья!» Оказывается, театр взял на себя издержки по изготовлению нарядов для выдающихся солисток. Это уже по-европейски. Что ж, театр – Большой, и расходы у него немалые. Кстати, слышала, что театральный директорский корпус Минска завидует способностям топ-менеджера Гридюшко зарабатывать средства для своего дома искусства. Весь сезон в белорусский Большой едут гастролеры. Ну, тайны здесь нет. Просто кто на что учился.

Виктория ДРОЗД.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

«Некаторыя курсанты больш капрызныя, чым дзеці…»

Інструктар адной са сталічных аўташкол шчыра расказала «Народнай Волі» пра спецыфіку сваёй працы.

Наталля УКОЛАВА вучыць людзей тэорыі і практыцы кіравання машынай ужо шмат гадоў, апошнім часам працуе ў мінскай аўташколе «Зебра». Пра тое, наколькі гэта складаная і цікавая праца, – у нашай размове.

– Адкрыць аўташколу няпроста, – пачынае Наталля. – Патрэбна сабраць вялікі пакет дакументаў, прайсці шмат інстанцый і праверак. Мяркую, на старце як мінімум неабходна каля 20–30 тысяч долараў. Арэнда памяшкання, абсталяванне залы для навучання... Камерцыйную навучальную ўстанову правяраюць ад «а» да «я». Адну санстанцыю прайсці чаго каштуе! У нас нават анучкі лічылі ў прыбіральні, якія трэба мець і для мыцця падлогі, і для парт.

Затым школа праходзіць, як я кажу, тэхагляд. Правяраюць стан машын, у нас строгая справаздачнасць. Вельмі вялікі аб'ём дакументацыі трэба весці падчас навучання курсантаў, і гэта таксама правяраецца.

Але самае галоўнае ў школе – сабраць добры калектыў. Бо паперы – гэта паперы, а людзі – гэта людзі. Сёння мы падлічылі, што з першай групы толькі адзін чалавек застаўся без вадзіцельскага пасведчання. Дзяўчына проста не захацела ісці здаваць экзамен у ДАІ.

– Інструктар, напэўна, павінен быць і добрым псіхолагам?

– Так, бо публіка ў нас навучаецца рознага ўзросту, з рознымі характарамі. Да кожнага патрэбны свой падыход. Натуральна, ва ўсіх розныя здольнасці да таго, каб авалодаць тэхнікай. І я звычайна пачынаю з пытання да курсантаў (асабліва да прадстаўніц жаночага полу), ці ведаюць яны, дзе левы бок, а дзе правы.

– Вы сур'ёзна?!

– Абсалютна! Калі нехта з гэтага пасмяецца, то скажу: сітуацыя зусім не смешная. Са свайго досведу магу сказаць, што большасць жанчын блытаюць правы і левы бок. Кажаш чалавеку «налева», а ён паварочвае направа.

Я вырашыла гэтую праблему досыць проста: перад выездам у горад жанчынам, якія блытаюцца, на левай руцэ пішу «левая», а на правай – «правая». Рукі пастаянна на рулі, надпісы – перад вачыма. А затым прызвычайваюцца.

– Ці скардзяцца на вас курсанты, калі нешта ў іх не атрымліваецца? Заўсёды ж працай інструктара вінаватым зрабіць…

– Мы ўсё ж такі стараемся знаходзіць з нашымі навучэнцамі агульную мову. Але часам даходзіць да смешнага. У нашым аўтапарку ёсць адна самая дарагая машына – «Шкода-Актавія» амаль за 20 тысяч долараў. Псасадзілі дзяўчынку вучыцца на гэта аўто, а мама тэлефануе і скардзіцца: «Навошта вы пасадзілі маю дачку на гэтую вялізную «калымагу»?! Дайце ёй больш кампактнае аўто». Другое дык другое! Пасмяяліся…

– З курсантамі якога ўзросту лягчэй за ўсё працаваць?

– З дзяўчатамі і хлопцамі да 25 гадоў. Чаму так? Яны лепш успрымаюць інфармацыю, якую ім даеш. У моладзі лепшая каардынацыя, яны аптымістычна глядзяць на працэс навучання, нават калі нешта не атрымліваецца. А ў сталых людзей больш страхаў і амбіцый. І практычна ў кожнай групе заўсёды знойдзецца адзін такі чалавек.

Апошні выпадак: запісалася 62-гадовая жанчына, такая ўжо капрызная, горш за дзіця. Кажу ёй: «Выконваем практыкаванне «заезд у гараж». – «Не хачу». – «Чаму?» – «Не хачу – і ўсё». – «Вы ж прыйшлі вучыцца, дык вучыцеся…»

Закончылася тым, што яна напісала на мяне скаргу, што я – дрэнны педагог. Жанчына сказала так: «Я ў аўташколе хачу ездзіць толькі па коле, а ў горад наогул не хачу выязджаць». Таму, як бачым, розныя кадры сустракаюцца. Пенсіянерка, відаць, прыйшла ў аўташколу, як у парк Чалюскінцаў з унукамі, дзе можна заплаціць грошы і пакатацца на машынках.

– Нешта змяняецца ў працы аўташкол апошнім часам?

– Апошнім часам стала больш парадку. Калі твой навучэнец на самай справе падрыхтаваны, то вельмі вялікая верагоднасць, што ён здасць экзамен з першага разу. Нам жа таксама не хочацца псаваць свой імідж, таму робім усё, каб не проста ўзяць грошы і фармальна даць матэрыял, а насамрэч зрабіць так, каб чалавек навучыўся. І кожны інструктар даражыць сваім іміджам, бо ў нашым сталічным асяродку ўсе адзін аднаго ведаюць.

А вось падрыхтоўка да здачы тэарэтычнага экзамена ў ДАІ для навучэнцаў ускладнілася. Калі дзесяць гадоў таму ў білетах было прыкладна 1500 пытанняў, то зараз 6100! І гэта ўсё патрэбна асвоіць за тры з паловай месяцы навучання, што вельмі складана.

– А навошта ўсё так ускладнілі?

– У нас ёсць дзве кампаніі, якія займаюцца складаннем пытанняў, выпускам дыскаў для курсантаў, дык вось яны паміж сабой і вядуць канкурэнцыю на прадмет таго, хто больш напрыдумляе. Для іх гэта, відаць, бізнес, трэба ж, каб дыскі кожны год куплялі новыя. А навучэнцам і нам – дадатковы галаўны боль.

Не думаю, што ў такім выпадку колькасць пераходзіць у якасць. Тым больш што ў ДАІ курсантам падчас экзамена даводзіцца адказваць не толькі на пытанні, якія ім прапаноўвалі вышэйзгаданыя кампаніі, але ў даішнікаў ёсць і свае пытанні. І там фармулёўкі больш простыя і лагічныя.

– Ці падаражэла зараз навучанне?

– У доларавым эквіваленце кошт застаецца нязменным. У нацыянальнай валюце – каля 600 рублёў плюс аплата паліва. Але ў нас шмат акцый, таму можна знайсці і больш танныя прапановы.

На самай справе цэны ніхто падняць не можа, бо сярод аўташкол вялікая канкурэнцыя, і калі ў некага падаражэюць паслугі, то да яго ніхто не прыйдзе. Выбар жа ёсць. У Мінску працуе каля 100 аўташкол. Але і навучэнцаў хапае, бо сёння машына – гэта ўжо не раскоша, ездзяць і бацькі, і дзеці.

Але калі падлічыць усе выдаткі аўташкол, то шчыра вам скажу: плата за навучанне насамрэч заніжана. Абслугоўванне аўтамабіляў даражэе, запчасткі таксама, а цана застаецца на ранейшым узроўні. Гэта ж не прафесіяналы за руль вашай машыны садзяцца, а людзі, якія толькі знаёмяцца з тэхнікай. У мяне адзін курсант рычаг пераключэння передач зламаў, уяўляеце?! Дзяўчаты ад страху могуць і ручны тормаз адламаць, і счапленне спаліць. І ніхто ж не застрахаваны ад ДТЗ, бо нярэдка навучэнец вельмі рэзка тармозіць (ізноў-такі ад страху), а машына, якая едзе за ёй, «цалуе» тваё аўто ў бампер.

Дарэчы, не разумею, чаму многія вадзіцелі так грэбліва ставяцца да вучэбных машын, за рулём якіх курсанты. Сігналяць, паказваюць: маўляў, марудна едзеш. І паступаюць так у асноўным жанчыны. Што, забыліся ўжо, як самі вучыліся ў аўташколе? Крутымі сталі?

– Наталля, сярод тых, хто здаваў экзамены, існуе меркаванне: даішнікі часам адмыслова завальваюць навучэнцаў на першым экзамене, каб тыя заплацілі грошы за пераздачу. Маўляў, ёсць план…

– Часцей за ўсё курсанты самі робяць прыкрыя памылкі, якія прыводзяць да пераздачы. Людзей падводзіць хваляванне. Дарэчы, у многіх краінах, каб атрымаць медыцынскую даведку на права кіравання машынай, трэба прайсці псіхолага. У нас такога няма, хаця я лічу, што дарэмна. Неўраўнаважаны чалавек за рулём – гэта бяда. А ў гэтым годзе і жанчынам на любым тэрміне цяжарнасці дазволілі вучыцца і здаваць экзамены ў аўташколе. Лічу гэта таксама няправільным крокам, бо навошта жанчыне ў такой сітуацыі дадатковыя стрэсы?

Што тычыцца даішнікаў, то зараз жа ў кожнай машыне, на якой здаюць экзамен, стаяць відэарэгістратары, а таму любы нязгодны можа абскардзіць несправядлівую ацэнку, калі лічыць яе такой. Пройдзе разбіральніцтва, прагледзяць відэазапіс…

– Ведаю, што некаторыя аўташколы закрыліся. Не вытрымалі канкурэнцыі?

– Некаторыя, відаць, лічылі, што яны самыя разумныя, а таму выкарыстоўвалі розныя «шэрыя схемы». Былі выпадкі, калі ўсё гэта заканчвалася крымінальнымі справамі і, адпаведна, закрыццём аўташколы.

Але кожнаму сваё. Для нас жа галоўнае – прэстыж школы і добры імідж. І за сваіх вучняў мне не сорамна…

Алесь СІВЫ.

ПАМЯЦЬ

«Ганарыцеся гэтымі беларусамі»

75 гадоў бітве пад Монтэ-Касіна

2 чэрвеня 2019 года ў Касцёле Іаана Хрысціцеля ў Камаях адбылося ўрачыстае мерапрыемства, прысвечанае ўдзелу беларусаў у вызваленні Італіі ў складзе Другога польскага корпуса ў маі 1944 года.

Адным з арганізатараў гэтай імпрэзы быў беларускі мастак **Алесь Цыркуноў**, які падрыхтаваў выставу сваіх карцін, прысвечаных бітве пад Монтэ-Касіна.

Ва ўрачыстым мерапрыемстве бралі ўдзел члены групы ваенна-гістарычнай рэканструкцыі «Беларусы ў Войску Польскім» на чале з кандыдатам гістарычных навук **Ігарам Мельнікавым**. Даследчык падрыхтаваў і прадставіў гасцям сустрэчы выставу «Беларусы ў Другім польскім корпусе», а таксама распавёў пра гісторыю ўдзелу нашых суайчыннікаў у барацьбе супраць нацызму ў складзе Другога польскага корпуса.

Варта адзначыць, што на момант пачатку Другой сусветнай вайны ў складзе польскага войска знаходзілася каля 70 тысяч беларусаў. У выніку стварэння Войска Польскага ў СССР у 1941 годзе яго шыхты таксама папоўнілі тысячы нашых суайчыннікаў. Даследчык распавёў прысутным пра трагедыю гэтых людзей (знаходжанне ў ГУЛАГу і савецкіх турмах, дэпартацыі), мужнасць і гераізм.

Спецыяльным госцем мерапрыемства стаў грамадзянін Вялікабрытаніі, шатландзец **Эндзі Здан-Міхайловіч** *(на фота)*, які наведаў касцёл у Камаях у нацыянальным шатландскім строі і з партрэтам свайго бацькі – ураджэнца Слонімшчыны, удзельніка бітвы пад Монтэ-Касіна.

«Ведаеце, гэтае ўзвышша штурмавалі шматлікія вайсковыя падраздзяленні. Брытанцы, індусы, новазеландцы… Ніхто не мог узяць манастыр Монтэ-Касіна. Ля падножжа гэтай гары ляжалі тысячы трупаў жаўнераў войскаў саюзнікаў. І вось генерал Андэрс сказаў: «Мы возьмем Монтэ-Касіна». Яны пайшлі ў атаку і перамаглі. Перамаглі вашы суайчыннікі. Там былі палякі, украінцы, але там было і шмат беларусаў. Вялікая колькасць іх назаўсёды засталася на ваенных могілках у Італіі. Імі па сёння ганарацца еўрапейцы. Ганарыцеся гэтымі беларусамі! Яны заслужылі, каб вы памяталі пра іх», – сказаў спадар Здан-Міхайловіч.

Нагадаем, што зараз у Беларусі адбываецца акцыя «Беларусь памятае». Мерапрыемства ў Камаях накіравана на тое, каб беларускае грамадства ўзгадвала ўсіх жаўнераў-беларусаў, якія змагаліся супраць нацызму падчас Другой сусветнай вайны.

Савецкія ўлады не прызнавалі за беларускімі андэрсаўцамі права на званне ветэранаў. Шматлікія беларускія героі бітвы пад Монтэ-Касіна памерлі, так і не атрымаўшы прызнання на Радзіме. Таму вельмі важна, каб сучаснае беларускае грамадства аддало даніну павагі беларускім жаўнерам верасня 1939 года і Войска Польскага на Захадзе. Трэба памятаць тых, хто з самага першага дня Другой сусветнай вайны змагаўся супраць нацызму.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

ТРАГЕДИЯ

Говорят, они были женихом и невестой…

Субботняя сводка ГАИ была скупа: 1 июня около двух часов 31-летняя женщина и ее 35-летний спутник ехали вдвоем на авто «Лексус» по улице Колхозной деревни Михейки Слуцкого района. За рулем был мужчина. Он в какой-то момент не справился с управлением, и машина съехала в кювет, а потом ударилась о придорожное дерево. Удар пришелся как раз с той стороны, где сидела пассажирка. Она серьезно пострадала.

Позже выяснилось, что водитель сначала сам пытался оказать женщине помощь, затем, когда появилась «скорая», помогал медикам перенести в нее пострадавшую. Но сотрудников ГАИ мужчина не стал дожидаться – ушел. Впрочем, через час его нашли.

Установлено, что пара приехала на Случчину из Ошмянского района Гродненской области погостить к родственникам. Говорят, они были женихом и невестой.

Поездка, сулившая приятные впечатления, обернулась трагедией. Молодая женщина от полученных травм скончалась в больнице 2 июня.

Лариса НАСАНОВИЧ.

ЖАХ!

У войсках – суіцыд за суіцыдам

Не мінула і трох тыдняў, як у Пагранічных войсках здарыўся яшчэ адзін суіцыд: на гэты раз у Полацкім атрадзе. Раней па ўласным жаданні развітаўся з жыццём 34-гадовы вайсковец-кантрактнік аднаго з падраздзяленняў упраўлення Смаргонскай памежнай групы.

1 чэрвеня адбылося самазабойства ваеннаслужачага слонімскай 11-й механізаванай брыгады Міністэрства абароны.

Што штурхае маладых людзей з пагонамі на плячах да сыходу на той свет? Вось пытанне, якое хвалюе не толькі высокае начальства Міністэрства абароны, але і шырокую грамадскасць.

Кацярына ПУЗЫНКОВА.

БУДЬТЕ ЗДОРОВЫ!

Как улучшить кровообращение в ногах

От качества кровообращения в ногах напрямую зависят их здоровье и красота, ведь кровь несет к тканям питательные вещества. Их недостаточное поступление приводит к возникновению болезней и увяданию кожи. Предотвратить подобное может каждый, следуя простым советам.

Следите за собой

То, как вы сидите, стоите, какую обувь или одежду носите, сильно влияет на циркуляцию крови в ногах. Предотвратить нарушения нетрудно, главное – обнаружить свои вредные привычки и планомерно от них избавляться.

Нет долгому и неподвижному сидению или стоянию. Каждый час нужно хотя бы на несколько минут отвлекаться от рабочих дел и двигаться. Сходите выпить стакан воды, подойдите к окну, спуститесь на пару этажей вниз и снова поднимитесь – все что угодно, только двигайтесь.

Скрещенные ноги – это красиво, но препятствует свободному кровообращению. Лучше всего сидеть со слегка расставленными ногами так, чтобы ступни полностью касались пола. В идеальном варианте стоит ставить их на подставку высотой 15–30 сантиметров.

Физкультуре – да! Даже 5 минут в день, уделенные упражнениям на мышцы нижних конечностей, станут прекрасной профилактикой возникновения нарушений кровообращения. А получасовая пешая прогулка в умеренном темпе надолго сохранит здоровье ног.

Красивая, но неудобная обувь – только для особых случаев. На каждый день лучше выбирать туфли на низком каблуке с хорошей амортизацией, кроссовки, мокасины и т.д. Если же это кажется вам невозможным, наденьте обувь на танкетке.

Компрессионное белье – мощная профилактика нарушений кровообращения. Специальные колготки и чулки продаются в аптеках и внешне похожи на обычные, но они обеспечивают максимально эффективное питание тканей и перераспределяют нагрузку кровеносного потока, защищая расширенные вены от еще большего повреждения.

Но выбор размера такого белья стоит доверить профессионалу – врачу-флебологу.

Курить действительно вредно. Регулярное поступление никотина приводит к развитию заболеваний периферических сосудов и снижению их эластичности, в результате интенсивность кровообращения сильно снижается.

Разнообразьте питание правильно

Ежедневное употребление определенных продуктов и биологических добавок на их основе способно положительно влиять на циркуляцию крови в ногах. Это:

- чай из березовой коры, можно с добавлением имбиря;
- кайенский перец, можно добавлять в пищу или чай;
- омега-3 жирные кислоты в виде натуральных продуктов.

Потребление соли, напротив, стоит снизить. Натрия хлорид в больших количествах провоцирует задерживание в организме жидкости, что отрицательно сказывается на венозном давлении. Стоит отказаться от снеков, полуфабрикатов, еды на вынос и отдать предпочтение домашней кухне.

Не игнорируйте симптомы проблем, обращайтесь к врачам вовремя

Не всегда внесение корректив в привычный образ жизни способствует налаживанию кровообращения. Несмотря ни на что, могут сохраняться:

- чувство покалывания, пульсации или жжения в ногах;
- онемение;
- спазмы мышц;
- боль разной степени интенсивности.

В таких ситуациях требуется помощь специалиста. Лишний вес – также проблема, негативно влияющая на кровообращение. Если с ней не получается справиться самостоятельно, не стесняйтесь получить консультацию диетолога.

ПЕРЕД СОБЫТИЕМ

Михаил ФИНБЕРГ:
«Будем любить свою песню и поэзию»

Национальный фестиваль белорусской песни и поэзии «Маладзечна-2019» посвящен в этом году 75-летию освобождения Беларуси от немецко-фашистских захватчиков, поэтому на торжественном открытии фестиваля прозвучит премьера программы «Песни войны», которую готовит Национальный концертный оркестр под управлением Михаила Финберга. В рамках фестиваля пройдет, как обычно, и конкурс молодых исполнителей эстрадной песни. Вот о нем и хотелось расспросить поподробнее народного артиста Беларуси маэстро Финберга как главного вдохновителя музыкального праздника, который в этом году пройдет в Молодечно в десятый раз.

– Как вы думаете, маэстро, фестиваль не выдохся за прошедшие десять лет?

– Мне не хотелось бы так думать. Мне хотелось бы, чтобы он жил как можно дольше, но это зависит не только от меня.

– А кто еще должен вас поддержать?

– Вся общественность. Будем любить свою песню и поэзию – будет жить фестиваль в Молодечно.

– Расскажите, Михаил Яковлевич, как в этом году формировался конкурс молодых исполнителей.

– Он всегда формируется, с одной стороны, трудно, с другой – вызывает много противоречивых мнений. Конечно, белорусские композиторы ждут приглашения к участию. Но ты же новые песни напиши!

– То есть, как всегда, трудно с материалом?

– Очень. Двадцать один человек прошел отборочный тур. А желающих было где-то под сотню со всех областей. Все хотят на сцену к публике и к нашему оркестру. Это ребята, которые недавно окончили музыкальные колледжи и школы – очень разный контингент, некоторые пишут музыку для песен сами, но мы всем сделали хорошие аранжировки. Но поэзия – только классическая. Это главное условие конкурса: чтобы никакой бормотухи не было! Я в этом вопросе учился у Мулявина, который брал для композиций только самые лучшие образцы белорусской поэзии.

– А конкурсанты, их возможности соответствуют этому высокому уровню, высоким образцам?

– Недостатков у них пока немало и довольно одинаковых. Главное – им еще надо научиться слушать и слышать белорусское слово. Надо врасти в него и понимать, что исполняешь. Конечно, у нас есть большое пожелание, чтобы победителей конкурса потом чаще показывали по телевизору, больше рассказывали о них, потому что зритель не успевает на певцов наглядеться. Я как дирижер, конечно, все делаю, что касается музыки, но прыгнуть выше себя и открыть им двери на ТВ я не могу.

– То есть человек победил и… канул в историю.

– Да, это самый большой недостаток всех белорусских фестивалей, в том числе и

«Славянского базара». Певец получает первое место, и про него тут же забывают. Это отдельный очень серьезный разговор. На Белорусском телевидении есть эстрадные программы, но даже нас туда не приглашают, мы появляемся на экране раз в три года. Хотя мы – Национальный оркестр, это звание нам присвоил лично президент. Я этим горжусь.

– Какая публика приходит на концерты в Молодечно?

– Много молодой интеллигенции. И не только в Молодечно. Знаете, я недавно встречался со зрителями в Несвиже. Когда люди стали задавать вопросы, я даже удивился их эрудиции, заинтересованности, и понял, что в Беларуси выросла новая образованная публика. Это уже другие люди, молодая национальная интеллигенция.

– Вас устраивает площадка в Молодечно? Я имею в виду технические параметры.

– Достойное сооружение. Главное, что это открытая сцена. А мы привыкли работать при любой погоде.

– Городские власти Молодечно помогают в организации праздника?

– Спасибо им, что дают сцену, звук, остальное делаем мы сами. Конечно, нас поддерживает Минкульт, Администрация президента, Совет министров и, не скрою, конечно же, сам президент. Он мне не отказал ни разу ни в одном вопросе, в том числе и в проведении этого фестиваля.

– А спонсоры помогают?

– У нас нет спонсоров.

– Как же! А мозырские нефтяники?

– Это наши друзья, мы к ним в Мозырь с концертами ездим восемь раз в году. Там к нам приходит рабочий класс, и это, считаю, знак большого уважения к оркестру.

– Вы будете один стоять у дирижерского пульта в Молодечно или пригласили кого-то еще?

– Один, я никого не подпускаю дирижировать, это большое искусство. Не все так просто, самое главное – надо уметь помогать исполнителю. Это вам не бумажки зарабатывать.

– Вы имеете в виду дипломы? Ну, у вас их тоже немало, слава Богу!

– Я профессор Академии музыки уже много-много лет и каждый год подтверждаю это звание своими работами.

– У вас большой конкурс на вакантные места в оркестр?

– Большой: четыре-пять, а то и десять человек на место.

– Наверное, в коллективе хорошие заработки.

– Дело не в заработке, неправильно понимаете. У нас престиж, востребованность – вот это молодых прельщает в первую очередь. Мы мало заняты в правительственных мероприятиях (уж не знаю почему), зато ездим по Чернобыльской зоне, не волнуясь ни за какие кюри, да и по всей стране с концертами ездим. И всегда с новыми программами.

– Как вы считаете, кто из эстрадных певцов сейчас в первой пятерке?

– Я такого конкурса не проводил, ответить вам не могу. Я уважаю многих, и в первую очередь тех, кто образован, кто учится музыке серьезно.

Елена МОЛОЧКО.

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

Алесь СІВЫ

Другое прышэсце Вудкрафта?

Хакейнае мінскае «Дынама» па-ранейшаму знаходзіцца ў стадыі нявызначанасці. Няма галоўнага трэнера, няма трэнерскага штаба, не ўкамплектаваны клуб.

Здаецца, павінны былі зрабіць высновы пасля мінулага правальнага сезона, але ў беларускім хакеі разбіраецца так шмат высокіх начальнікаў і ў пагонах, і без, што лёгкіх шляхоў там не шукаюць.

Некалькі дзён таму было паўафіцыйна абвешчана, што галоўным трэнерам «Зуброў» будзе прызначаны Аляксандр Андрыеўскі, які ў свой час ужо працаваў настаўнікам «Дынама». Але затым высветлілася, што кантракт са спецыялістам так і не быў падпісаны. Паводле некаторай інфармацыі, Андрыеўскага проста не задаволіла тое, што ад яго патрабавалі, – вывесці каманду ў плэй-оф пры мінімуме легіянераў. Ды і заробкі ў сталічным клубе, наколькі вядома, апошнім часам зменшыліся.

І вось на гарызонце з'явілася новая кандыдатура – канадзец Крэйг Вудкрафт, які ўзначальваў мінскі клуб у сезоне-2016/17. Трэба адзначыць, што пры ім каманда змагалася ў кожным матчы, было шмат прыгожых валявых перамог, і як вынік «Зубры» патрапілі ў плэй-оф, хаця ў чвэрцьфінале і саступілі яраслаўскаму «Лакаматыву».

А вось развіталіся з канадцам абсалютна непрыгожа. Начальства тады таксама паставіла Вудкрафта перад фактам – у клубе на легіянераў разлічваць не давядзецца. Трэнер пасля гэтага зрабіў развітальны жэст рукой і з'ехаў у Швейцарыю працаваць галоўным трэнерам «Сервета», а беларускія дзеячы ад хакея наўздагон яшчэ і ў спіну канадцу плюнулі.

«Перад Алімпіядай Крэйг Вудкрафт у чарговы раз заявіў, што звальненне з «Дынама» стала для яго нечаканасцю, – распавёў pressball.by генеральны дырэктар «Дынама» **Анатоль Курылец**. – *Я – афіцэр* (Курылец – былы намеснік міністра ўнутраных спраў. – **Аўт.**) *і кажу шчыра: Крэйг вёў перамовы са швейцарцамі ўжо са снежня. А мы даведаліся, што ён вядзе двайную гульню, толькі ў маі. Таму давялося працаваць некалькі інакш.*

Пры гэтым ён выставіў умовы новага кантракта – амаль у два разы больш таго, што было. Далей настойваў на дзевяці легіянерах у складзе. І тое, што ён зараз распавядае, які ён добры, паверце, далёка не так. Яшчэ адзін яркі прыклад: ні трэнер Гордзі Дуаер, ні трэнер Покавіч ніколі не папрасілі б аплаціць куплены за 2 рублі ў трэнерскі пакой падсвечнік. А Вудкрафт з такой просьбай падыходзіў».

Ад усёй гэтай сітуацыі патыхала вельмі непрыемна, не вытрымаў і канадскі трэнер, які, натуральна, азнаёміўся з крытыкай у свой бок.

«Словы Курыльца – на 100 працэнтаў хлусня, – працытавала словы Крэйга Вудкрафта by.tribuna.com. – *Людзі ў Беларусі павінны ведаць пра гэта. Я быў шчаслівы ў Мінску і паважаў кантракт з клубам. Я не вёў перамовы ні з «Серветам», ні з любой іншай камандай падчас Кубка Шпенглера, і я не прасіў павысіць мне заробак і колькасць легіянераў да дзевяці.*

Разбяруся з гэтай сітуацыяй пасля завяршэння сезона. І, магчыма, звярнуся за юрыдычнай кансультацыяй, паколькі гэтыя заявы закранаюць маю асабістую недатыкальнасць і прафесійную рэпутацыю».

У суд канадзец на Курыльца не падаваў, а сёння апошняга ўжо і няма на былой пасадзе ў клубе. А вось вяртанне Вудкрафта ў Мінск абсалютна магчыма, тым больш што ён апошнім часам застаўся без працы. Мяркуецца, што ў яго трэнерскі штаб таксама ўвойдуць вядомы беларускі хакеіст Міхаіл Грабоўскі і трэнер Павел Перапіхін, які раней працаваў з юнацкай зборнай.

Неяк Крэйг Вудкрафт сказаў: *«У беларускім хакеі ўсе любяць вінаваціць некага іншага, каб зняць адказнасць з сябе»*. Вось пра гэта канадзец павінен памятаць увесь час. Нават калі падпіша новы кантракт з «Дынама»…

II ЕВРОПЕЙСКИЕ ИГРЫ

Сколько приедет гостей?

Во II Европейских играх, которые пройдут в Минске с 21 по 30 июня этого года, примут участие более 4000 спортсменов из 50 стран.

Они разыграют 200 комплектов наград в 15 видах спорта (23 дисциплинах), а также лицензии на Олимпиаду-2020 в Токио.

Выиграл – заработал

Согласно указу президента №201 от 30 мая, Европейские игры сулят победителю стипендию до 11 бюджетов прожиточного минимума (2464 рубля), серебряному призеру – до 9, а бронзовому – до 8.

Золото Европейских игр оценено в 400 базовых величин (10.200 рублей), серебро – в 250 (6375 рублей), а бронза – 160 базовых величин (4080 рублей).

Кто выступит на открытии Игр?

Организаторы Европейских игр – 2019 в Минске презентовали видеоанонс торжественной церемонии открытия спортивного форума.

Стало известно, что на открытии Игр выступят Димаш Кудайбергенов и Анна Нетребко.

Димаш Кудайбергенов (сценическое имя «Димаш») – казахстанский певец, композитор и мультиинструменталист. Приобрел популярность в Казахстане и в постсоветских странах в 2015 году, став победителем Гран-при Славянского базара в Витебске.

Анна Нетребко – российская и австрийская оперная певица, народная артистка РФ, лауреат Государственной премии РФ (2004).

Певица исполнила гимн Олимпиады в Сочи на церемонии открытия Игр-2014.

Марихуану на время Игр разрешили. Но не всем

Общественная кампания Legalize Belarus получила ответы на свои обращения по вопросу использования контролируемых веществ иностранными болельщиками во время Европейских игр в Минске.

В своем ответе Государственный пограничный комитет объяснил, что контролируемые вещества, такие, например, как амфетамин и каннабис (марихуана), можно провозить на территорию Беларуси в виде лекарственных средств для личного применения по медицинским показаниям, при наличии подтверждающих документов с указанием названия и количества препарата, сообщает novychas.by.

Перевод документов должен быть нотариально заверен. Такими документами могут являться выписка из медицинской документации пациента или рецептов доктора. Допускается ввоз наркотических средств в количестве, которое не превышает недельную потребность, а психотропных веществ – не более 90 разовых доз. При ввозе таких веществ необходимо будет заполнить пассажирскую таможенную декларацию.

ФУТБОЛ

Брэсцкае «Дынама» не здае пазіцый

Прайшлі матчы 10-га тура чэмпіянату Беларусі па футболе.

Вось іх вынікі: «Іслач» (Мінскі раён) – «Тарпеда-БелАЗ» (Жодзіна) – 1:0, «Энергетык-БДУ» (Мінск) – «Гарадзея» – 0:0, «Шахцёр» (Салігорск) – «Дняпро» (Магілёў) – 3:1, «Віцебск» – «Дынама» (Мінск) – 1:3, «Гомель» – БАТЭ (Барысаў) – 0:2, «Тарпеда» (Мінск) – «Мінск» – 0:0, «Слуцк» – «Дынама» (Брэст) – 1:3, «Нёман» (Гродна) – «Славія» (Мазыр) – 0:1.

Фота: dynamo-brest.by.

Турнірнае становішча

Каманды	Гульні	Выйгрышы	Нічыі	Паражэнні	Мячы	Ачкі
Дынама (Бр)	10	8	2	0	23–6	26
БАТЭ	10	8	0	2	16–3	24
Шахцёр	10	8	0	2	17–6	24
Іслач	10	7	0	3	15–6	21
Дынама (Мн)	10	6	1	3	11–8	19
Тарпеда-БелАЗ	10	5	2	3	13–8	17
Славія	10	5	1	4	13–11	16
Нёман	10	4	1	5	9–14	13
Віцебск	10	3	4	3	11–12	13
Гарадзея	10	3	3	4	6–11	12
Гомель	10	2	1	7	17–18	7
Дняпро	10	1	4	5	7–16	7
Энергетык-БДУ	10	1	4	5	10–21	7
Слуцк	10	1	3	6	8–22	6
Мінск	10	0	6	4	8–14	6
Тарпеда	10	1	2	7	2–10	5

ШАШКІ

Лёгкая канструкцыя

Чэмпіён свету ў раздзеле «задачы» **Анатоль Шабалін** прапануе свае новыя задачы на замыканне дамкі. Здзіўляе лёгкасць архітэктурнай канструкцыі на шашачнай дошцы галоўнага архітэктара «Белдзяржпраекта».

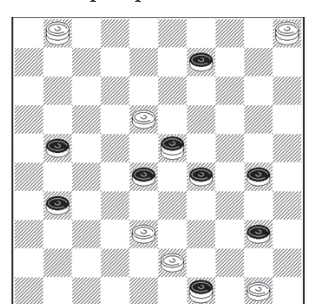

№1**Белыя**: шашкі 18, 38, 43, 50, дамкі 1, 5 (6).

Чорныя: шашкі 9, 21, 28, 29, 30, 31, 40, дамкі 23, 49 (9).

44(7**А**), 14, 43-39, 23, 45 х. **А**(12), 23, 23-40, 40 х.

№2 **Белыя**: шашкі 11, 18, 21, 31, 32, 33, 42, дамкі 4, 5, 23, 27, 28, 47 (13).

Чорныя: шашкі 30, 45, дамкі 36, 50 (4).

28-17(26**А**), 27-22, 34, 44, 31, 17-39, 5-28, 29, 45 х. **А**(48), 24, 32, 37, 31, 6, 17 х.

№3 **Белыя**: шашкі 8, 19, 21, 27, 41, дамкі 5, 29, 30, 32, 34, 38, 40 (12).

Чорныя: шашка 45, дамка 50 (2).

22(3**А**), 44, 42, 34-39, 30-39, 23, 45 х. **А**(26), 32-23, 20, 34-29, 41, 37 х.

Творы замежных аўтараў

Пазнаёмцеся з творамі **Генадзя Андрэева** з Латвіі.

№4 **Белыя**: 19, 27, 28, 31, 32, 35, 37, 44, 45, 46, 48 (11).

Чорныя: 8, 10, 14, 16, 17, 18, 20, 23, 25, 26, 29 (11).

21(38**а**), 41, 28(~)30, 43, 3, 5 х. **а**(36), 31, 41, 43, 3, 4...х.

№5 **Белыя**: 20, 27, 28, 31, 32, 37, 42, 46 (8).

Чорныя: 8, 16, 17, 18, 19, 23, 26, 29 (8).

21, 14, 3, 15 х.

№6 **Белыя**: 7, 13, 22, 32, 37, 46 (6).

Чорныя: 1, 18, 20, 26, 30, 33, 40 (7).

9, 3, 3:17:15(43), 38, 37 х.

Наступныя праблемы прапануе **Валерый Кручкоў** з Украіны.

№7 **Белыя**: 19, 24, 25, 27, 30, 31, 32, 33 (8).

Чорныя: 10, 12, 17, 35, 36, 40, 41, 43 (8).

22, 5, 46, 35 х.

№8 **Белыя**: 11, 13, 17, 18, 27, 29, 43, 46, 50 (9).

Чорныя: 6, 10, 28, 30, 31, 36, 37, 40, 41 (9).

44, 24, 17-12, 3, 15, 41 х.

№9 **Белыя**: 7, 11, 12, 13, 14, 20, 32, 41 (8).

Чорныя: 16, 23, 25, 28, 33, 35, 40, 43 (8).

22, 5, 46, 35 х.

Рэдкія знаходкі

Рэдкія знаходкі для шашачнай кампазіцыі прапануе магілёўскі майстар **Дзмітрый Камчыцкі**. Бразільска-руская канцоўка:

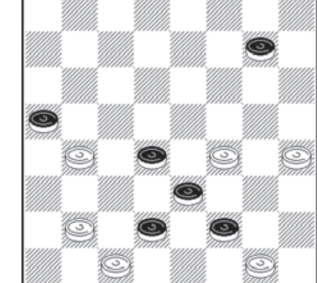

№10 **Белыя**: b2, b4, c1, f4, g1, h4 (6).

Чорныя: a5, d2, d4, e3, f2, f4 (6).

Бразільская развязка – h2(a1), g3(g5), e5(f6), b2(a1), h8 х. Руская развязка – c5(b6), a3, ce3, h8(e3), c3(c5), e1(d4), ab4(c3), b4/a5 х.

Міні-паравёртыш:

№11 **Белыя**: a7, c5, e3, f4, g3 (5).

Чорныя: b6, c3, c7, h2 (4).

d4, b8(d4), e5(d6), b8(c5), a7 (b4), e3(c3), c1 х.

Павернем дошку на 180 градусаў – і гульня зусім іншая.

№12 **Белыя**: b6, c5, d6, f4, h2 (5).

Чорныя: a7, f2, f6, g3 (4).

e5, g1, f4(d6), e5, f2 х.

Эцюдны паравёртыш:

№13 **Белыя**: шашкі b4, f4, h2, дамка g5 (4).

Чорныя: шашкі a3, b2, d2, e7, f6, дамка b8 (6).

h6 (c5**А**), f8, g5, f4, h2 х. **А**(g3), f4, fg5, f8, c5, g1 х.

№14 **Белыя**: шашкі a7, c5,g5, дамка b4 (4).

Чорныя:шашкі c3, d2, e7, g7, h6, дамка g1 (6).

a3 (b6**А**), c5, d6, c1 х. **А**(f4), c1, b4, c5, a3 х.

Цікавыя кампазіцыйныя эксперыменты.

Рашыце самастойна

Знайсці выйгрыш за белых прапануецца ў кампазіцыях вядучага рубрыкі.

№15 **Белыя**: шашкі b2, c1, c3, дамка h6 (4).

Чорныя: шашкі a3, c5, d4, e5, g3 (5).

№16 **Белыя**: c7, d6, e7, f6 (4).

Чорныя: b2, b4, c5, d8, f4, g5, h4 (7).

№17 **Белыя**: a5, c1, e1, e5, f2, g3 (6).

Чорныя: c3, f4, f8, h4 (4).

№18 **Белыя**: b6, c3, c5, d4, d6, e7, g1, g5, h6 (9).

Чорныя: b8, d8, e3, f2, f4, f6, f8, g3, g7 (9).

Вынікі бліц-конкурсу «Народнай Волі»(19.03.2019) будуць аб'яўлены ў наступным выпуску.

Свае лісты дасылайце на адрас: ***220030 Мінск, вул. Энгельса, 34а, «Шашкі»*** або на электронны адрас рэдакцыі: ***shulga.checkers@gmail.com***.

Віктар ШУЛЬГА,
міжнародны майстар спорту па шашачнай кампазіцыі.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info
Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар
Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 04.06.2019 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 23 005 экз. Заказ № 2003.

9 772071 964000 19043